

Nyugatplusz

X. évfolyam 1. szám

ALAPÍTÓK: RAFFAI FERENC, SZABÓ ZOLTÁN ATTILA (FŐSZERKESZTŐ)
FŐVÉDNÖK: KONYÁRI JÁNOS 1951–2017

újnyugat

IRODALMI KÖR

André Robér, Marc Deb, Zilahi Nono műveivel

AGÓCS SÁNDOR: Próbaképpen • BÍRÓ KINGA: Lélekcepppek • JANCsó PÉTER: Emlék • FARKAS GÁBOR: Immanencia • DRASKÓCZI ÁGNES: Hőség • Z. NÉMETH ISTVÁN: Angyalszaltó • MOLNÁR JÓZSEF: Számozott versek I-IV. • BÍRÓ JÓZSEF: Circulus Vitiosus • SZTANÓ LÁSZLÓ: József Attilához • FILIP TAMÁS: Révületben • ZALABA ZSUZSA: Dióhéj • M. FEHÉRVÁRI JUDIT: Istentől Istenig (In memoriam Mocsári Zsófi) • PETŐCZ ANDRÁS: Mintha minden rendben lenne (A Jelenlét Szépírói Kör szerzői) • VÖRÖS ISTVÁN: A bőség kosara

KISTELEKI DÓRA illusztrációja

Z. NÉMETH ISTVÁN:
Angyalszaltó (21. oldal)

VARGA IMRE

Zene, tánc

Hármashangzatban
levél hull szép ágáról.
S táncol a földig.

A NyugatPlusz megjelenését támogatta

nka

Ára: 950 Ft

Nyugatplusz

Kiemelt terjesztési pontjaink

A **Nyugatplusz** irodalmi folyóirat az ország számos pontján, könyvtárakban, tanintézményekben, könyvesboltokban, kávéházakban, antikváriumokban, irodalmi esteken, koncerteken megvásárolható, fellapozható. Része az Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázis – Országos Széchényi Könyvtár (epa.oszk.hu) gazdag kínálatának is. Természetesen a lap előfizetésére is van lehetőség a kiadó e-mail címén: nyugatplusz2012@gmail.com.

Néhányan azon boltok, kultúraterjesztő bázisok közül, amelyek a Nyugat Plusz kiemelt – egyre bővülő – terjesztői pontjai közé tartoznak 2021 szeptemberétől:

Budapest, V. Károlyi utca 17.

Budapest, XIII. Victor Hugo u. 9.

Pécs 7622, Universitas u. 2/A.
(Tudásközpont, mélyföldszint)

Budapest, V. Markó u. 25.

Budapest, VI. Andrassy út 45.

DEKAMERON ANTIKVÁRIUM

Dekameron Antikvárium

Szeged, Vitéz utca 13–15.

(bejárat a Zászló utca felől)

Telefon: (62) 423 325

Budapest, V.

Múzeum körút 7. fszt. 2. (az Astoriánál)

Budapest, XI. Ménesi út 65.

Lakitelek, Felsőalpár 3.

1111 Budapest, Bartók Béla út 36.

EZERJÓ	4	VADNYUGAT	21
Próbaképpen (Agócs Sándor) TANKa (Zalaba Zsuzsa) Lélekcseppek (Bíró Kinga) Aforizmák (Kaiser László) Eltáv (Zilahy L. Ágnes) Balatonnál (Kéringer Gábor)		Angyalszaltó (Z. Németh István) Számozott versek (Molnár József) Circulus vitiosus (Bíró József) Aki sehova sem siet (M. Fejérvári Judit) József Attilához (Sztanó László) Sárga fény (Horváth Margit) Hely (Zalaba Zsuzsa) Lakók, alakok / Révületben / Költözések (Filip Tamás) Dióhéj (Zalaba Zsuzsa) Istentől Istenig / Például (M. Fehérvári Judit)	
MESEBESZÉD	8	SZABADJÁTÉK	28
Emlék (Jancsó Péter) Immanencia (Farkas Gábor) Elkülönítési eljárások (Siska Péter) Ingemen, bőromön túl (Sztanó László) Csak fakón fénylek (Nagygyörgy Erzsébet) Egyszerre gondolva (Kádi Péter) Egy másik mese (Csontos Márta) Hőség (Draskóczi Ágnes)		Mintha minden rendben lenne (Petőcz András) Mi ment, mi maradt (Sesztai Zsuzsa) A mágus halála (Goór Csaba) Kétsorosok (Hajnal Éva) Az ezer nevű isten (Balizs Dániel) Ványa bácsi (Süveg Szilvia)	
KILÁTÓ	12	MANÉZS	34
André Robér és Marc Deb vizuális költeményei In memoriam Pilinszky I-II., Műemlékek világnapja (Zilahi Nono)		Hajas Tibor emlékére (Bíró József) Titokszerezés / A bőség kosara (Vörös István) dallamok (Horváth Gábor Miklós) Vitorlák, kazánok, evezők (Filip Tamás) A boldogság üres bablevese (Szabó Zoltán Attila)	
ESSZÉ	16		
„Egy búcsuzó fecske átsuhan...” (Bozók Ferenc)			

Nyugatplusz 34.

Független szépirodalmi folyóirat

X. évfolyam 1. szám • 2022/I.

Fővédnök: Konyári János 1951-2017
Alapító-főszerkesztő: Szabó Zoltán Attila

Alapító-lapigazgató: Raffai Ferenc
Művészeti vezető: Kovács Gábor

Olvasószerkesztő: Lengyel Mária
Grafika: Kisteleki Dóra

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

Petőcz András (elnök), Bolemant László,
Kálloy Molnár Péter

**Szerkesztőségi e-mail (írásművek
küldése):** happycaroffice@gmail.com

**Szerkesztőségi e-mail (lappal
kapcsolatos információk):**
nyugatplusz2012@gmail.com

Külön köszönet Miske Emőnek és
Gulyás Györgynek.

Felelős kiadó: EREF Szolgáltató
Nonprofit Betéti Társaság (2097
Pilisborosjenő, Panoráma út 12.)
Kapcsolat: ereftb@gmail.com

A Nyugat Ma első száma 2010. október
23-án jelent meg. © Szabó Zoltán Attila

Az Újnyugat Irodalmi Kör alapítása:
2012. november 12.

**Nyomdai munkák: Stanctechnik
Digital Kft.** 1047 Bp., Baross u. 11-15.

Terjesztés: országszerte a kiemelt
könyvesboltokban, antikváriumokban,
lapterjesztő pontokon,
könyvbemutatókon, kulturális
eseményeken. Könyvtárak: KELLŐ
Könyvtárellátó Nonprofit Kft, valamint a

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK)
tagkönyvtáraiban.

Kiemelt terjesztési pontok:

Dekameron Antikvárium, Dimag, Hadik,
Írók Boltja, Könyvudvar.net, Lakitelek
Népfőiskola, Molnár-C. Pál, Ronni
Könyvkereskedés.

**Az árusítóhelyek listája megtalálható
lapunk Facebook-oldalán is.**

**Előfizetéssel és terjesztéssel
kapcsolatos egyéb információ:**
nyugatplusz2012@gmail.com

HU ISSN 2064-2458

A **NyugatPlusz** következő száma
2022. szeptember 10-én jelenik meg.

Kéziratot nem őrünk meg és nem küldünk vissza. A folyóiratban megjelentetett művek csak a szerző, illetve a kiadó írásbeli engedélyével sokszorosíthatóak. Ez a nyilatkozat a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 36. § (2) bekezdésében foglaltak szerint tiltó nyilatkozatnak minősül.

AGÓCS SÁNDOR

Próbaképpen

rágondoltam most a halálomra
csak úgy próbaképpen és
máris megértettem a békét
békét a testben békét a lélek-
ben de ez még mindig nem
vitt előbbre a mindennapokban
így hát ez nem sokat ért
csak megzavart például most
itt a reggeli ébredéskor is –

erre vonatkozóan semmi érv
nincs csupán a próbálkozások
ki így ki úgy issza meg a kávé
és kit érdekel ha a halál esetleg
itt lófrál az előszobában hiszen
a végén végül is úgyis ő dönt
mindettől függetlenül hát ne
zavarja meg hivatlanul a reggeli
kávézásomat ha szabad kérnem!

ZALABA ZSUZSA

TANka

Holdat mosdat,
ki eget nézve sírni tud.
Áldd meg hát a vándort!

Őt, ki fákkal társalog.
És már nem lép egyet se.

BOLYHOS
BÁLINKA

Minden cseppjében gyümölcs

www.bolyhos.hu

BÍRÓ KINGA

Lélekcseppek

Hófehér haj hullik a vánkosra, ezüst pókhálóval szövö be a párnát. Anna fésülni kezdi az életvesztett haját. Gyengéden, óvatosan, mint a Mama tette kiskorában.

Reggel kapta a telefont – napok óta várta, mikor cseng –, aztán hirtelen megcsörrent. Más volt a dallam, vészjósló s egyszerre szomorú. Tudta, hogy itt az idő.

A halványszürke bőrön átlátszanak az erek. Még áramlik benne a vér, táplálja a szívet, mozgatja az életet, de a lélek már messze jár. Emlékek közt lebeg, imákat súg a fülekbe, megsimogatja azt, aki kedves halottak sírja fölött repked.

Anna nagyon szerette a Mamát, bár amikor gyerek volt, gyakran félt tőle, szürke bőre, fehér haja, fogatlan szája miatt. Mindig így nézett ki, mint most, amikor haldoklik. Mindig szomorú volt, Annához viszont szeretetszálakat kötött, körbefonta vele, óvatos mosolyokkal meghímezte. Meleg posztót varrt belőle, melybe belebújtatta őt a világ ridegsége elől.

Az ágy mellett könyv hever, százszor olvasott kötet. Minden betű ismerős, minden sor egy a Mamával töltött pillanat: nevetés, könnyek pillangói. Anna halkán olvasni kezd, monoton hangon, duruzsolva, hogy ne terhelje a fáradt testet, a repülő lelket, a múltban járó, hiszen a jelen már nem fontos.

Esteledik, nehéz a levegő, a szoba táncol, szellemekkel van tele, fátyolszerű el-ellibbenő alakokkal, kik köszönni jönnek, s lélekcseppeket gurítanak végig a szobán. Mennyi ismerős! Anna nem is tudta, hogy a Mamának ennyi ismerőse van. Sosem beszélt a múltból, nem említett senkit. Mintha sosem ismert volna senkit.

Anna fáradt. Becsukja a könyvet. Egyikük végigsimítja a haján: Olvass még... – huzat csapkodja az ajtót, az ablak beereszti a szelet.

Gyerekkora óta ilyen volt, foghíjas. Azok a telek, amikor bebújtak a dunna alá a kutyával együtt, aztán a karácsonyfa! Mennyi mese, mennyi nevetés! A sok kalács, a meleg leves...

A szempilla meg-megrebben, szólna a száj, de már nincs hang. Mozdulna a kéz, de már nincs erő. A lélek elszállt, de már nem talál vissza, túl messze repült. Anna sír.

A Mama magányos volt, s egész életében egyedül élt. A szülei meséltek a férfiről, őmiatta lett fehér hajú, hajlott hátú. Anna ma már tudja: megmérgezte a szerelem.

KAISER LÁSZLÓ

Aforizmák

Egy igazán intelligens ember nem azért hibázik keveset, mert sokat tud, hanem azért, mert pontosan tudja, hogy mihez ért, mihez szóljon hozzá – vagyis ismeri a korlátait.

A legtöbb ember az alkatahoz keres terepet.

Buta, műveletlen, önző – de legalább nem gonosz.

Gondolkodásban buta, érdekének képviselőjében pengeagyú.

Aki tapodtat sem enged: vagy igaza van, vagy megszállott, vagy személyiségzavaros – netán őrült.

Vajon olyan ember, akit nem szerettek eléggé, aki nem tanult meg szeretni, akinek állandó szeretetisége van: tud-e igazán és normálisan szeretni?

Ha valakit nem lehet elfogadni, konfliktust kezelni vele lehetetlen, akkor már csak a gyűlölet vagy a menekülés marad.

Nem az a lényeg, hogy a másik milyen (körülbelül tudod), vegyük, hogy éppen hitvány – hanem az, hogy te magadat el ne vétsd a reagálásban vagy éppen a nem reagálásban.

Amennyire rokonszenves az időnkénti és helyzethez, személyhez illő élcelődés, annyira taszító a mindent élcelődve néző és megfogalmazó magatartás.

ZILAHY L. ÁGNES

Eltáv

Vaskó fejében az *eltáv* gondolata keringett. Valahogy nem jött álom a szemére, hánykolódva forgolódott a nyikorgó vaságyon. Bő két hónapja már, hogy nem látta a szeretteit. Álmai piacán anyja főzje lebegett; az otthoni sülték, sütemények fenséges illata. Felidézte magában szerelme arcát is, de elfogta az aggodalom: a levelek elmaradoztak. Gondolatai szabad szárnyalását szétszaggatta a valóság. A társai mély álomba merülve húzták a lóbórt. Volt, aki hangos szuszogással szaporázta a levegőt, vagy nagyokat horkantva cifrázta azt, kisebb megszakításokkal. Ami máskor nem, az most idegesítette. Vaskó köhécselt, fekhelyét nyikorgatta. Hiába volt minden erőfeszítése. Ráadásul a telihold aransárga fényével belevigyorgott egyenesen a képébe. – Te sem tudsz aludni, komám! – üzent vissza.

Megdörzsölte a tarkóját. Egy darabig kéretlen hallgatta társai kis éji zenéjének produkcióját. Aztán megelégedve azt, hasra vágta magát. A fejére húzta méretes párnáját. Egyszer csak melák testének minden ízülete elernyed, álomba zuhant. Kora reggel besüvített a hálókörletbe az ébresztő csengőjének éles hangja, reggeli tornára szólítva. Vaskó kiszaradt szájjal ébredt, nyála váladékának maradványai nedves foltokban virítottak a lepedőjén. Bepállott arcán érezte ragacos hidegségét. – Úgy látszik, én is bekapcsolódtam a horkolók zenekarába – morogta magának, fintorogva.

A szokásos napi formaságok után buzgóan készült kiérdemelt hétvégi *eltáv*jára. Mindent megtett annak érdekében, hogy öltözékébe ne lehessen belekötni. Barna félcipőjét fényesre suvickolta. Kimenő egyenruhája zakóján az arany pitykegombok katonásan sorakoztak az egymás alatti gomblyukakban, összetartozott a kabát meg a gombja.

Marokra fogta a sporttáskáját, s búcsút intett társainak. Vidáman, füttyörészve szedte a lépteit az udvaron át. A nap vékony felhők mögött bujdosott. A fiú arcába csapódó szellő a tavaszszal virágzó növények bódító illatfelhőjét sodorta magával a közeli ligetből. Beszippantotta, mint kedvese hajának édes ibolyaillatát. A szíve tamtamot járt.

A főiskola aulájában beállt az *eltávra* készülőkhöz. A nyilegyenes sor lélegzetét visszafojtva, reményteli arccal várta az ügyeletes tiszt érkezését. A tiszt méltóságteljesen sétálgatott, majd megállt egy elsőéves ifjunc előtt:

– Hová, háová ez a nagy sietség, fiam? – kérdezte tréfának szánva, és úgy csinált, mintha a fiú válláról leseperet volna valamit.

Aztán peckesen megemelte a fejét, és felüvöltött:

– Oszolj!

Vaskó lelkébe úgy hasított bele a fájdalom, mint akit elütött az autó. Csalódottan, dünyögve, orrát lógatva, lábát mázsás súlyként vonszolva tért vissza az üres körletbe. A többiek már ebédeltek, azt így lekéste. Átöltözött, aztán indult a *kantinba*, hogy valamit bekapjon. Az ételt a szájában forgatva azon tűnődött, talán majd a jövő hétvégéje szerencsésebben alakul.

A körletben rend és tisztaság honolt, a vaságyakon tükörsimán feszült a takaró. A szieszta ideje alatt társai vidáman zsupogtak, körülültek a földön a *stokikból* összetolt kerek játékasztalokat. – Gyere, szállj be, te is! – hívták maguk közé, hátha jobb kedvre derül.

Vaskó elsasszézott köztük, közönyösen dörögött valamit. Inkább félrevonult, hanyagul elnyúlt a priccén. Elnyomta az álom. Egyszerre csak kivágódott az ajtó, és ott tornyosult a parancsnok. Rapid ellenőrzést tartott...

Mint a rajtakapott összebúvó szerelmespár, olyan hirtelen rebbentek szét a bakák. A kártyalapokat összemarkolászva zsebükbe tömték. A *stokik* pillanatok alatt visszaröppentek az ágyak elé a megszokott helyükre. Baló – Vaskó szomszédos priccstársa – erőteljesen megrázta az alvó fiú vállát:

– Kelj fel, pajti! Itt a parancs! – hadarta hozzá.

A heves ébresztésre megdörzsölte a szemét, és homályosan kirajzolódott előtte a parancsnok testes alakja.

– A rohadt életbe! – cikázott át az agyán.

Felpattant, mint a szöcske, és az ágya előtt szalutált. A parancsnok ezt ordibálta:

– Mi ez a kupleráj! Ha még egyszer ezt tapasztalom, meglesz a böjtje! Megértették?

Aztán a mérgét kiadva, sarkon fordult és távozott.

Vaskó értetlenül toporgott. Az egész szituációból annyit érzékelt, hogy a szúrós szemű előljáró feldúltan tátogott valamit, távozása után pedig a többiek hevesen gesztikulálva magyaráztak egymásnak. Mihamarabb tisztázni kellett a helyzetet:

– Na, mi van? Mit mondott? – kérdezte öblös hangját kieresztve, kigúvadt szemmel, majd a füléhez kapott.

– Mindegy – legyintettek értetlenkedve a többiek, miközben Vaskó kibányászta füléből a füldegóját, és ujjai közé csippentve, röhögve felmutatta.

– Ha ezt a parancsnok látta volna! – vigorgott az egyik.

– Vajon mit ordított volna még? – toldotta hozzá a másik.

– Nincsen vész, te franckarika! – veregették meg barátságosan a vállát.

Kirobbanó hahota csapott fel, kezüket az arcukba temetve nevettek, és egyből visszatért Vaskó életkedve.

– Hurrá! – kiáltotta. – Él az eltávom!

KÉRINGER GÁBOR Balatonnál

Templom ez.
Padlója színezüst,
kupolája felhő,
rózsaablakán át
vakít a nap.
Gyomromban csend,
amott díszruhás
kacsministráns-sereg
sűrög,
– s mint vasárnapi imám –
az október
égig ér.

2021. október 25.

Miske Emő: Tájmetszet 1.

2022. június 30.
október 16.

Henri
Matisse

REMEKMŰVEK A PÁRIZSI CENTRE POMPIDOUBÓL

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

Centre
Pompidou

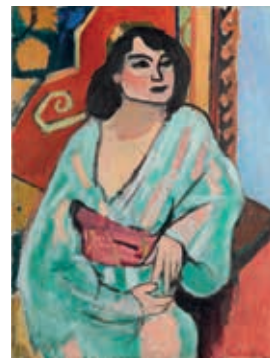

Együttműködő partnerek:

AIRFRANCE

Hilton
Garden Inn

PORSCHE
HUNGÁRIA

A GONDOLATOK SZÍNE

Henri Matisse: Enteriőr, akvárium aranyhalakkal, 1914 | Algíri nő, 1909 © Succession H. Matisse / HUNGART © 2022. Photo: © Centre Pompidou, MNAM-CCI / Philippe Migeat / Dist. RMN-GP

JANCSÓ PÉTER

Emlék

Sosem fogom elfeledni azt a szívet tépő visítást, amit gyerekkoromban hallottam egy nyári napon. Még csak éppen elkezdődött a nyári szünet, de mi már nagyon unatkoztunk. Az iskola tíz hónapon át megregulázta napjainkat: reggel korán keltünk, aztán a tanulással szenvedtünk, végül otthon készültünk a következő napi megpróbáltatásokra. Ezzel szemben a nyári szünet (a felnőttek vigyázó szemétől távol) egyszerre jelentette számunkra a végtelen szabadságot és a végtelen unalmat. És épp ez utóbbi volt, ami sokszor vidám kalandokba, néha bajba, nagy ritkán pedig a sürgősségi ügyeletre juttatott minket. A gyerekkor csínytevéseire mindig örömmel emlékezik vissza az ember, de volt egy olyan élményem, melytől máig sem tudtam megszabadulni.

A reggeli vajjas kenyér savanykás ízét még éreztem a számban, amikor Duci idő előtt mutáló hangját véltem hallani az út felől. Kilestem a redőny sötétje mögül, és valóban rossz hírű, de annál szórakoztatóbb társaságot jelentő cimborám állt a kapuban. Megkönnyebbülten sóhajtottam fel, hiszen tudtam, aznap az unalom garantáltan elkerül majd minket.

Még csak reggel kilenc óra volt, de már kezdte éreztetni erejét a júliusi nap, így a házban kezdtük meg a rosszalkodást. Volt egy szennyeskosárnyi játékom: kisautók, műanyag katonácskák, cowboyok és indiánok. Duci építőkockákból főhadiszállást épített a zöld hadseregnek, én meg kisautókból szekértáborát a frissen megbékélt indiánoknak és tehenészeknek. A csata sajnos idejekorán eldőlt, mivel (hangos röhögés közepette) az építőkockákkal lerombolta a táboromat. (Hiába, ő már csak ilyen gyerek volt, mindig menet közben változtatta meg a játék szabályait.)

A háború borzalmait magunk mögött hagyva Super Mariónak segítettünk kiszabadítani a királylányt a gonosz teknőckirály karmai közül. Sajnos Duci nem volt olyan tehetséges a pixeles vízvezeték-szerelő mozgatásában, így a kontrollert húsz perc alatt leamortizálta idegességében. Ekkor már kicsit haragudtam rá, de nekem is sok volt már a rovasomon, náluk két ablak bánta a szobafoci-bajnokságot. (Meg per-

sze ő, mert rajta verte le részegen a nevelőapja.)

A kontroller elvesztése után enyhén túlsúlyos barátom felvetette a benti sport ötletét, de jobbnak láttam, ha azt nem a házban végezzük, így az udvaron folytattuk környezetünk módszeres pusztítását. Ennek első áldozata a focilabda volt, amit pár héttel korábban kaptam az elsőáldozásomra, a drótkerítés megpecsételte a sorsát, hiába mondtam Ducinak, hogy ne arra rúgja a labdát. A következő áldozatok szerencsére csak lelki sérüléseket szenvedtek, mégpedig a barátom zsebében lapuló petárdáknak köszönhetően. Látnotok kellett volna a büszke arcát, miután rejtélyesen megjegyezte, hogy most komoly bajba fogunk sodródni! Félelemmel vegyes izgalom lett rajtam úrrá, amikor ezek a szavak elhagyták a száját. Végül megkönnyebbültem, hogy csak petárdákról volt szó, mely minden fiú számára a pusztítás hatalmának részeg eufóriáját jelentette. Akkoriban úgy láttuk, hogy a rosszfiúk hierarchiája valahogy így néz ki: betörők, cigisek, petárdázók. Azon a délelőttön (a háziállatok legnagyobb bánatára) mi beléptünk a rosszfiúk legelítéletesebb körébe. Kutya, macska, disznó, tyúk, liba – minden menekült előlünk!

Egyszer minden jó véget ér, a petárdánk is elfogyott, elcsendesedett az udvar. Épp a lugas hűvösében pihentünk, amikor megkordult Duci gyomra. Barátomon szinte úrrá lett a kétségbeesés, hiszen csak akkor jött rá, hogy aznap még nem evett. Nem sokat teketóriáztam, süssünk szalonnát felkiáltással már rohantam is a kamra felé, ahol székre állva vágtam le a vékony húsu füstölt zsíralakzatokat. Duci kételkedve méregetett a kamra ajtajából, látszott rajta, hogy neki ez nem lesz elég, de megnyugtattam, annyi kenyeret ehett hozzá, amennyi csak belefér. A kertből csórtunk paradicsomot, paprikát és hagymát – ez utóbbi pajtásom határozott felszólítására történt, hiszen kijelentette, csak a kislányok nem szeretik a hagymát. Elhittem neki – jobban mondva bizonyítani akartam neki.

Minden adott volt a jó kis sült szalonnás ebédhez, már csak a tűz hiányzott. Duci elvállalta, hogy hasít fát, én pedig beszaladtam

a házba gyufát keresni. Pár perc múlva, mikor visszaértem – attól tartva, hogy addigra korgó gyomra elnyeli nyersen az ebéd alapanyagait, meglepődve láttam, hogy a barátom tátott szájjal nézi a favágató melletti kukoricaszárítót. Nem értettem, mi olyan érdekes azon a dróttákolmányon, meg is böktém, de ő lepiszegett, és akkor meghallottam a visítást, majd megláttam a hang forrását: a dróthálóba szorult koszoszürke, ficánkoló patkányt.

– Segíteni kellene neki – mondtam bártortalanul.

– Nekem jobb ötletem van – felelte és (szemét le nem véve a patkányról) belépett az üres kukoricatartóba.

– Meg fog harapni – kiáltottam rémulten, amikor felé nyúlt, de csak egy megvető pillantás lett a jutalmam. Duci a visító patkányt erősen szorítva, megbűvölten lépett oda hozzám.

– Mit akarsz vele csinálni? – kérdeztem.

– Kár, hogy nincs már petárdám... – szólalt meg, láthatólag nem is nekem válaszolva, hanem csak hangosan gondolkodva. Rossz érzés kezdett eluralkodni rajtam, hiszen ismertem ezt a tekintetet: száját csücsörítette, pofazacskóit felfújva úgy nézett ki, mint egy nagyra nőtt gonosz höröcsög, amikor gondolkodni próbált. Tudtam, ebből jó nem sülnhet ki.

– El kellene engednünk – próbálkoztam, bár szemernyi kétségem sem volt, hogy nem járhatok sikerrel: ő megtermettebb és erősebb volt nálam, és az erőszakosságánál csak a kíváncsisága volt nagyobb.

Egyszerre azt láttam, hogy elkezdte összeszorítani vasmarkai között a patkányt. A kis állat szemei kigúvadtak, elkeseredett visításba kezdett. Próbált belemarni az őt szorító kezekbe, de nem járt sikerrel. Ekkor Duci csillogó szeme a baltán állapotodott meg. Jobb kezébe fogta, míg ballal a patkányt bizonytalanul a tőkéhez szorította, majd lecsapott. A kis állat fájdalmasan felsikoltott, amikor elveszítette csupasz farkát. Ő meg elmélázva nézte a kifolyó vért.

– Fel kellene... – elgondolkodott – boncolni. Megnézni, hogy milyen belül.

En a félelemtől szólni se mertem, se megmozdulni.

– Fogd meg! – nyújtotta felém a patkányt, de nem engedelmeskedtem. Megkövülten figyeltem, ahogy dühösen felemelte a baltát, és újra lesújtott vele, ezúttal annak fokával – a patkány fejére.

A tompa puffanás után csend lett. Még a tyúkok folyamatos kotkodácsolása se hallatszott. Mintha minden állat büntársnak érezné magát ebben a gyilkosságban, mert nem avatkozott közbe...

A baltáról vér és rózsaszínes ragacs folyt le. Duci a hátára terítette az élettelen testecskéjét és a baltával addig nyiszálta, míg szét nem nyílt az állat hasfala. Kitérülkötött előttünk az élet titka – legalábbis ezt lehetett kiolvasni barátom gyönyörködő szeméből.

Talán órákig nézte volna a beleket, a tüdőt, az apró szívet, ha nem nyikordult volna meg a kapu – apám hazajött ebédelni.

– Erről senkinek sem beszélhetsz! – sziszegte Duci a balta véres élével felém mutatva, majd egy kis gödröt kapart a földbe vele, és oda rejtette el a patkány meggyalázott tetemét.

– Hát itt vagytok! Miben mesterkedtek? – kiáltott oda apám. Mire ő angyali vigyorral válaszolt:

– Szalonnát akarunk sütni, épp megtanítom Zsoltit gyújtóst vágni.

– Rendben, de csak óvatosan, ne sérüljön meg senki. És a házat se gyújtátok fel! – mosolyodott el apám, és otthagyt minket.

Büntudattól leforrázva álltam ott percekig, miközben Duci előkészítette a fát, tábortüzet rakott, majd jóízűen befalt mindent. Én semmit sem tudtam enni, még este sem. Végtelenítve hallottam a patkány visítását, és még nagyon sokáig láttam a véres képsorokat magam előtt.

És most, húsz évvel később ismét hallom a visítást – ám ezúttal a balta az én kezemben van, a csapdába szorult állat pedig egy dagadt patkány...

Megrendelhető:
happycaroffice@gmail.com
erefbt@gmail.com

FARKAS GÁBOR

Immanencia

Én ma nála
nem vagyok idegen:
hiába anyag
minden idegem.

Otthon vagyok
tágas csarnokában –
oltáránál,
mint a kő, szilárdan

kulcsolja kezem
időhöz mért hitem,
mert ma nála
nem vagyok idegen.

SZTANÓ LÁSZLÓ

Ingemen,
bőrömon túl

Az ingemen s a bőrömon túl
nagy fekete sebeket rejtek.
Ki engem vetkőztetni indul,
lássa meg jól: én nem felejték.

Ha engem választ sorsa lennem,
legyen csillagom, legyen töröm:
így vagy úgy, villogni fog bennem.
Őrzöm őt, belül ingen, bőrön.

NAGYGYÖRGY ERZSÉBET

Csak fakón fénylek

Csak fakón fénylek,
mint a tárna mélyén
megrekedt csiszolatlan gyémánt.
Arcom sosem fürdött napsugárban,
patakvíz sem mosta testemet.
Rejtve maradok már mindörökre,
hisz mi oly árvák, s egyek
vagyunk, az éjszaka meg én,
együtt lógunk a világ peremén.

SISKA PÉTER

Elkülönítési
eljárások

Kockaházak
az egyre sűrűbb, fekete
nyárban – a Napot
lassan eltakarja
a Hold,
egy ablak mögött Isten
behúzza a függönyt.

*Nem lehet eljutni
a jelentéséig, mondja a nő,
aki a kezedet fogja.
Nem valódi.
Riadtan néz rád –
egy ponton túl már
nincs semmi.*

Sötétedik. A rovarok
a fák lombjait
rágják. Zajtalanul,
gépiesen.

BOLEMANT LÁSZLÓ felvétele

CSONTOS MÁRTA

Egy másik mese...

Hazudj nekem egy másik
mesét, amit én is elhiszek,
ne azt, hogy a csillagok
helyet cserélnek a Földdel,
s az égre írt mesék elérhetetlenek.

Hazudj egy másik történetet,
amiben nincs fekete madár,
tudnom kell, hogy Ariadne
fonalát nem hiába tekerem,
a jelszó nem lehet: *Soha már.*

Hazudd azt, hogy te is elhiszed,
a szélmalom szétszórja szavad,
hazudd, hogy te töltöd fel a Napot
hajnalonta, s a fényből
Illés szekéréhez kötöd a lovakat.

Hazudd, hogy az álmaid szegélyén
ülsz, ahol hallgatnak a fegyverek,
hazudd, hogy a saját rendedben csak
én vagyok az eretnek; mégis, a
mérhető magasságban ott állunk:
Te meg Én, ott, az Ég szennyes,
megtiport mennyezetén.

DRASKÓCZI ÁGNES

Hőség

Egyszer elmúlnak majd az olvadozó napok.
Az út végére érve én is elolvadok.
Vágy már nem perzsel, és elhamvadnak a gondok,
s néhány verssor marad csak: magamról, rólatok.
Nem vaskos életmű: kévényi gondolat;
köti emlékillatú mozdulat. Tort arat
illanó élet, burjánzó sejtek sora.
Istenem, add, hogy szépen haljak hozzád haza.

KÁDI PÉTER

Egyszerre gondolva

„A tó ma tiszta, éber és
oly éles fényű, mint a kés,
lobogva lélekző tükör,
mit lassu harcban összetör”,
aki belemerészkedik. „Nyugtalan
heves fogakkal visszamar
a mélyen megzavart elem”^{*}
– mégis legyőzetik. Mert az
ember olyan erős fegyvernem
vele szemben, a természet mindig bukik.
A csillagok még rendíthetetlen
állnak, „mint elhagyott
egek vizébe zárt halak”, mert az ember
még
távoli tőlük, nincs miért ijedezzenek.
Az ember még olyan vak katona,
aki a lába előtti sarat is csak tapintva
érzi át és nem méri az égi tavat,
hisz onnan ki még semmit nem foghat,
csak a földet méri ezerszer fel
és onnan élőt, étletlent, minden
kincset elemel. Utána olyan puszta
a puszta, mint a növényekért síró
Hold, aki egy nincstelen gazda, ó
emlékkel tele a feje. Arra gondol,
amikor még volt valamije, de
kincseit szétszórta – mint az ember,
ostoba. Most a víztükörben
nézem ezt az égi nincstelent,
és az emberre és a Holdra
egyszerre gondolva
csak rázom, rázom a fejem.

^{*}Pilinszky János: *Éjjeli fürdés*

ANDRÉ ROBÈR vizuális költeménye

■ **ANDRÉ ROBÈR alkotása**

ZILÁHI NONO: In memoriam Pilinszky I-II.

ZILAHÍ NONO: Műemlékek világnapja

MARC DEB vizuális költeménye

BOZÓK FERENC

„Egy búcsuzó fecske átsuhan házunk füstje fölött...”

A Nyugat Plusz hasábjain Kassák Lajos madarairól már írtam esszét, de a szárnyasok nem csak a magyar avantgárd meghatározó alakját ihlették meg. A lista szinte végtelen, a szárnyalni vágyó alkotók újra meg újra rácsodálkoznak a természet e csodáira, legyen szó verebekről, fecskéről, hollókról – de még akár denevérekről is (amelyek az emlősök osztályába tartoznak, így akár kakukktojásoknak is tekinthetőek dolgozatomban).

Széchenyi István „lovakrul” írt, én most „szárnyasokrul” írok. Kínálkozna a tréfásnak szánt kezdő mondat, miszerint tollasokról írok a tollammal, ám ez a megállapítás két okból is csúsztatás lenne. Egyfelől tollal és klaviatúrával felváltva dolgozom, és nagyobb arányban klaviatúrával. A madaraknak tolluk van, de aktuális tudásom szerint klaviatúrájuk nincs. Másfelől három szárnyasom közül az egyiknek nincs tolla, lévén, hogy bőregér. Magyar költők verseiben próbálok a fecskék, a hollók és denevérek nyomába szegődni... Pardon! Röptüket követni, a poézis szintén szárnyas(!) pegazusát megnyergelve. S mivel számos magyar költőt idézek meg, ezért joggal panaszolható fel, hogy „idegen szárnyakkal” ékeskedem...

A fecskék

A fecskék, ezek a kis fekete szmokingos, fehér inges fúrge muzikusok végigcsivitelik és -röpdösik az egész magyar nyelven írott lírát szinte a kezdetektől, Balassitól napjainkig. Balassit lenyűgözte a fecskedal: „Mikor hallom az fecskéknek reggel éneklését / Felindítom ottan azzal szívemnek szerelmét.” A fecske a népi emlékezetben bizonyos virágokhoz hasonlóan (hóvirág, ibolya) a megújulásnak, a tavasznak a hírnöke. Ezt így fogalmazza meg Móra Ferenc a *Fecskéhívogató* című versében: „Villásfarkú fecskemadár / jaj de régen várunk! / Kis ibolya, szép hóvirág / kinyílott már nálunk!” (A mindennapokból egy szép példa: „első fecskének” nevezzük azt, aki valahová a többieknél korábban érkezik meg.)

Virág Benedek (Phaedrus nyomán írott) *Fecske és veréb* című versében a fészekhagyó és vándorszívú fecskék és a rabló, áttelelő, fész-

ket elfoglaló verebek jól ismert örök harcát írja meg. A versben a fecskék mellett a verebeknek is megvannak a maguk érvei, erényei. Az eresz (és a ház gazdája) azt veti a fecskék szemére, hogy elhagyták hazájukat és otthonukat, és az ádáz telet itthon hősiezen elviselni kényszerült, aszkétikus, egyszerű, puritán, szürke verebek megérdemlik a gazdátlaná vált ereszalja-fészkeket. (Így válhat a szürke kis veréb a mostoha körülmények közötti helytállás, az itthon maradás jelképévé, a fecske pedig a honfiúi hűtlenség madarává.)

Kányádi Sándor a *Madármarasztalóban* elszomorodik a költözni készülő, szedelőzködő madarak látványától, *Zsörtölődő* című versében pedig az áttelelő verebek a „nyaraló” fecskéket irigylik és a nyarat várják. „Veréb! Elment az eszed? / A hóesés betemet.” – írja Nemes Nagy Ágnes (*Hóesésben*). A ma már alig ismert Dienes Lajos (1816–1874) szintén „hazafiatlansággal” vádolja a fecskéket: „Frakkos farka ollyast mutat / Mintha az lenne jelleme / Hogy nincsen honfi szelleme / Honához mégis mostoha / Nem volt hű gyermeke soha.” (*A fecske.*)

Madách Imre *A fecskéről* című költeményében viszont nem „jómadarunk” hűtlen a házhoz, hanem a ház korábbi ember-gazdája: „Fű nő küszöbén, beroskadt fedelére / A galamb nem ül már, kerte dudvát terem; / Minden elkerüli az átkozott házat, / Minden odahagyja, csak a kis fecske nem.” A fecskék elvándorolnak (kedvezőbb éghajlatot és körülményeket keresve), de fel-feldobott kőként újra hazatalálnak, a hazai eresz alá. Benedek Elek vendégszerető házigazdaként invitálja otthonába „őket” két közkedvelt versében. (*Jőnek a fecskék; Megjöttek a fecskék*) Szabó Lőrinc *isteni vendégként* magasztalja *Ficséri-füsti* című poémájában.

Közismert, hogy Tompa Mihály igen kedvelte a madaras allegóriákat és metaforákat. *A Két madár* című művében a fecske a tovaröppenő ifjúkor allegóriája. Egy másik költeményében a fecskék „sziszifuszi” vándorlására csodálkozik rá (*Fecske, gólya*). Amíg Tompa allegóriája egy küzdelmes élet értelmére kérdez, addig Dsida Jenő *Egy fecske átsuhan* című versében az emberi élet rövidegére mutat rá: „*Egy búcsuzó fecske átsuhan / házunk füstje fölött. / Csak ennyi volt.*” Reményik Sándor *Fecske a víz tük-rén* című művében az élet köznapi gondjai közt fel nem emésztődő, azok fölött magasan szárnyaló lélek párhuzamát találja meg. Ezt a tavat szárnyával érintő fecske-képet Arany János is felleli a *Daliás idők* hatodik énekében: „*Elsuhan, átsuhan mint a fecske szárnya / Mely a tavat éri.*” Miként Baudelaire-nél az *Albatrosz*, a szimbolista madár, aki a levegő hercege, ám a földön járva megbotlik két óriási szárnyában, ha esetenül lépeget. Fenn, a tágas azúrban boldog és szabad, ideleln kicacagják, esetlennek, életképtelennek csúfolják. Gondolhatunk Váci Mihály *Szelíden, mint a szél* című versére is, ahol szép suhanásban, szinte mozdulatlan szárnyal, sebezhetetlenül repül át a tiszta lélek a világon, a földi létezésen, ahol fény éri, de sár nem. Az említett, Aranyéhoz és Reményikéhez hasonló, a tó vizébe belecsapó fecske képe Tóth Árpádnál is megjelenik, a *Lomha gályán*-ban: „*Úgy ér, mint tó fölött ha fecske / Csap tova, s lágy gyűrű kél a vízen.*” Petőfi, a sokat csavargó, „széltalpú költő” (ezt a jelzőt Verlaine mondta Rimbaud-ról) a fecskefélék vándorló hajlamát irigyli (*Oh, mi szép*).

Vajda Jánosnak *A fecskék* című művében az ég eme vándorairól, kik a tél ellenségei, a rab-ság tagadása, a honszeretet és honvágy jut eszébe. A szabadság madarainak is nevezik „őket”. Mert ha befogják, nem szaporodnak tovább. Lám, a héberben is szabadságot jelent a fecske szó (deror). Juhász Gyulának azonban az otthon és a hazaszeretet villan be *A tápai Krisztusban*: „*a nyárfa is magyar, a fecske is*”. Szabó Lőrinc a már említett *Ficseri-füstiben* szintén a hazaszeretetre utal.

Kisfaludy Sándor *A kesergő szerelem* nyolcadik énekének 76. dalában a fecskék elköltözése egyszerre idézi a nyár végét, a lombhullató őszt és a szerelem és ifjúság múlását. Kányádi Sándor szintén a közelgő őszt és búcsúzkodás hangján idézi fel alakjukat (*Valami készül*).

Juhász Gyula *A távozóban* az ifjúságtól való eltávolodást állítja párhuzamba a tovatűnő fecskerajjal: „*A tűnő ifjúsággal messze mennek / Az örömtök és búcsút énekelnek, / Mint ősszel a fecskék, a költözők.*” Kosztolányi Dezső *A délután* című munkájában nem a fecskék érkezésére, hanem szomorú távozásukra, az ifjúság, a nyár végeségére, az őszt és elmúlás rezignált közelségére figyelmeztet.

Pilinszky János *A madár és a leány* című verses meséjében a költöző kismadár hívogatja a kislányt, de ő nem mehet vele, mert kicsi a háza. Különös a fecskék „színeváltozása” is a magyar lírában. Dsida Jenő „acélkékről” (*Szomorú tévedés*), Nemes Nagy „lila fecskéről” ír gyermekversében. Tompa a suhanó fecskéket nyilvesszőknek tekinti (*A két íjász*). Simon István az *Asszuán fecskéi* című versében „*ruhaszáritó-csipeszeknek*” nézi az említett szárnyasokat.

Természetesen a fecskék jellegzetes hangja is ihlető forrása a mindenkori magyar lírának: Balassi a már idézett versben egyszerűen éneklésnek nevezi a fecskedalt. Arany János így fogalmaz Arisztophanész-fordításában: „*Cseveg a fészket ujitó tavaszi fecskemadár*”. Dsida Ernst Toller *Fecskék könyve* című versének magyar nyelvre való átültetésében ilyen fecskehangot hallat: „*cirici-cirici-cirici-urr*”. Szabó Lőrinc a „ficseri” hangutánzó szót használja. Kosztolányi Juan Ramón Jiménez spanyol költő *Kikelet* című költeményének fordítását így kezdi: „*Csicserereg a fecske a hajnali tájon*”. Juhász Gyula Richard Dehmel német költő *A munkás* című versének fordításában szintén „*fecskesereg csicserereg...*”

Radnóti Miklós *Himnusz a békéről* című versében így ír: „*fejünk felett surrog és csivog a fecskéfésztől sötét eresz...*”

A hollók

Míg La Fontaine *A holló és a róka* című közismert meséjében a holló igen buta és hiú, aki engedni kihízelegni a sajtot a csőréből, addig a magyar irodalmi és történelmi emlékezetben igen megbecsült, tisztelt, okos és nemes madár. Az ornitológia (madártan) és állati viselkedéstan (etológia) inkább a magyar hagyományok igazát erősíti: *a holló a legintelligensebb állatok közé tartozik*. Legendás és közmondásos megfigyeléseket közöl számos tanulmány leleményességükről, ötletes eszközhasználatukról, tervezé-

si, előrelátási képességeikről, játékoságukról. (Például szeretnek saját szórakoztatásukra csúszdázni és egyéb játékokat kitalálni; előre gondolkodnak; vannak tárgyakról és szituációkról emlékeik, és még sorolhatnánk tovább.)

A Bibliában gyakran kötődik a holló alakjához negatív tartalom. Az Ószövetségben számos helyen tisztátalan, mivel elhullott állatok és emberek húsból lakmározik. (Leviták 11, 15; 2. 2.Törv. 14, 14; Péld. 30, 17) Ugyanakkor olyan ószövetségi történetek is vannak, melyekben pozitív szereplő: Noé például először hollót bocsát ki, hogy feltérképezze, *van-e már szárazföld*. Illés prófétát holló táplálja a Kerit pataknál. Jézus is említi a hollókat, akik nem vetnek és nem aratnak, Isten mégis gondoskodik róluk. (Lk. 12,24.)

Számos nép istenként tiszteli ezeket a fekete madarakat. A vikingek hiedelemvilágában az Odin vállán ülő két holló (Hugin, a Gondolat és Munin, az Emlékezet) az isteni mindent látás és mindent hallás jelképei. A walesi mitológiában Bran istenség totemállata. Brit hagyomány, hogy Anglia mindaddig független marad, míg a Towerben hollók laknak. (Volt is némi pánik, mikor a második világháború zűrzavaros esztendeiben rövid időre kiveszni látszottak onnan...)

A magyar néphagyományban, pontosabban népdalkincsben unikális, máshol fel nem lelhető az a tartalom, mely szerint a holló koromfekete tolla a bűn színe, melyet a gyónásban tisztára kell mosni. Ennek emlékét őrzi egy népdal, melyben (bekapcsolódva a húsvéti ünnepkörbe) a hollómosás összekapcsolódik Krisztus nagypénteki kereszthalálának bűneinket lemosó tételével: *„Nagypénteken mossa holló a fiát / Ez a világ kígyót-békát rám kiált, / Mondja meg hát ez a világ szemembe / Kinek mit vétettem életembe.”* Kormos István kedvelte verseiben az erős színkontrasztokat: *„Vonszolnak piros delfinek koromtengerben éjszaka”*. A *fehér virág* című versben a záporos fehér szirmai hollófekete szélben peregnek, hullanak: *„Fehér virág a zápor zuhogva ejti szirmát / holló a szél az ékkő tócsában mossa tollát”*. Kányádi a *Három holló* című remekében a téli havazás fehérségének közepébe „tűzi” a három szurokfekete hollót. Ugyanezt ismétli a *Feketerigóban*.

Más irodalmi művekben a holló fekete színe, misztikus titokzatossága, félelmetes, károgozó hangja, dögevő szokása és kivégzőhelyek vagy csatamezők elesett harcosai körüli kerin-

gése miatt inkább baljós, halált vagy gyászt sejtető madár. A magyar lírában igen korán, már Zrínyinél megjelenik ez a kép: *„Akár farkas, akár emésszen meg holló / Mindenütt felyül ég, a föld léssen alsó.”* (Befed ez a kék ég) Garay János *A két holló* című versében is megjelenik a csatamező után elesett katonákon lakmározó madarak képe: *„És szállt a két dögéhes / Károgva szállt, / S a holt vitézen édes / Tápot talált.”* *Élet vagy halál!* című költeményében Petőfi dögevő hollókhöz hasonlítja a császár katonáit. Gyulai Pál *Késő bánat* című művében a holló hozza a baljós híreket: *„Nem hiszek én, holló neked, / Rossz hírt költesz, azt szereted.”*

Leginkább kínálkozó példa erre a nyomasztó, baljós mivolta a világirodalom legismeretesebb hollója. Igen, Edgar Allan Poe *A hollójára* gondolok. A „nevermore” szó a madár általi ismételtetése a költeményben lehet Poe agyszüleménye, ugyanakkor teljesen elképzelhető is, hiszen a holló képes utánozni emberi szavakat, szövegtöredékeket. Tudjuk, hogy Kosztolányira nagy, mély hatással volt Poe verse, és a *Madarak beszéde* című ciklusában természetesen megszólal maga a holló is, aki sötét büszkeséggel vallja, hogy őt valaha megénekelte Poe – így mára már kitörölhetetlenné vált a világlírából. Eszünkbe juthat Alex Proyas *A holló* (*The Crow*) című amerikai thriller-fantasyfilmje is. A holló ebben az esetben is a gyász és az eltávozott lélek szimbóluma. Az emberként megszűnés tragikumaként jelentkezik a vándorló mese-motívumként a hollóvá változás (hasonlóan a szarvassá változáshoz). Grimm meséjében a fiúk változnak hollóvá, a magyar Tündérszép Ilona és Árgyélus meséjében pedig a lányok. Ez a motívum a horvát mesekincsben is megjelenik, például Mirko Curic *A hollóvá változott hét fivér* című meséjében.

A holtak lelkéhez, a túlvilági üzenet hírnökeként vagy megtestesüléseként megjelenő holló szerepét olykor a varjú veszi át. Arany János *Vörös Rébék* című balladájában Rebi néni, a boszorkány képes varjúvá változni, majd halála után varjúként a lelke vissza-visszajár: *„Vörös Rébék általment a / Keskeny pallón: most repül / Egy varjúból a másikba / Száll a lelke, vég ne küül.”* Jankovics Marcell, aki szeret meghökkenítő, váratlan, olykor szurreális rajzmotívumokat alkalmazni, a *János vitéz* című rajzfilmjében Iluska mostoháját varjú vagy hollószerű boszorkányként ábrázolja. Tarbay Ede egy vele

készített korábbi interjúmban elmesélte, miért nevezte el közismert, rajzfilmesített meséit *Varjúdombi mesék*nek: „Képzetelem szerint Varjúdomb lakói egy régi akasztófa-domb közelében éltek. Az akasztófa környékén mindig a varjak keringtek. De ezt az eredeti szövegbe nem írhattam meg. Kirostálták, mondván, hogy gyerekeknek szánt mesében ne szerepeljen akasztófa. Pedig rengeteg mesében van akasztófa.” (Bozók Ferenc: *Kortársalgó; Hét Krajcár* Kiadó, 2013.) A holló mégis rokonszenves szereplő a magyar népi emlékezetben, és gyakran nem is ezekre a sötét, baljós vagy halotti képekre asszociálunk azonnal. Hazai megbecsültségének fő oka természetesen az, hogy Mátyás király címerállata volt. Úgy tartja a sziléziai krónika, hogy Mátyás gyűrűjét ragadta el a (fényes tárgyakhoz a szarkához hasonlóan vonzó) madár. Ezt aztán lenyilazta, és így került a címerben a *Corvus* csőrébe az aranygyűrű. (A történeti hűség miatt meg kell említeni, hogy a hollós címet már Mátyás apja, Hunyadi János is használta, és V. László oklevele szerint királyi adományként.)

Kézenfekvő, hogy világszerte a postagalamb számít a posta jelképének. Nem így Magyarországon. Nálunk hollót láthatunk a magyar posta hagyományos logóján, melyet azonban sajnos mostanában zöld kürtre cseréltek. Pedig az irodalmi előzmény itt is kínálkozik: Arany János *Mátyás anyja* című balladájában a holló a „gyorsposta” a Prágában raboskodó Mátyás és az anya, Szilágyi Erzsébet között. Herman Ottó ezt írja: „A holló sokszorosan levélvivő; de leginkább a rabok, a siralomház elveszett lelkei hívják, mert a tömlöchöz, siralomházhoz közel áll az akasztófa, ott már csupán a holló tanyázik, ő van szárnyaszabadján, ő vihethné a levelet.” (in: Herman Ottó *A madarak hasznáról és káráról*; Bp. Gondolat, 1960.) Herman ugyanebben a művében idézi az alábbi, Kriza János által gyűjtött népdal-strófát: „Szállj le, holló, szállj le, / Szállj alább egy ágra, / Hadd írjak levelet / Mind a két szárnyadra.” A magyar költészetben a holló alakjához kapcsolt tipikus képek és tartalmak (gyász, halál, félelem, baljóslatok) vagy a küldönc, postás, hírvivő szerepkör mellett találtam egy nagyon egyedül, mely valamelyest talán színesíti az asszociációs tartalmak és képzetek táráját. Amade László 18. századi rokokó költőnek az *Aztat tudd meg, én már többet* című versében a holló az ide-oda röpködő, csapongó, csapodár, kacér, csalfa nő metaforájaként lép színre: „Minden testre, olly

torkos vagy, / Mint holló reá szállnál, / Minden szívet, olly gyilkos vagy, / Darabra szagatnál.”

A denevérek

„Midőn a nap nyugodni tér, / S az esthajnal leszáll, / A csillag és a denevér / Fölkelnek bájinál. / A csillag felderíteni / Jó csendes életét, / A denevér kísértetni / Repül suhogva szét.” (Vörösmarty Mihály: *Midőn a nap...*) A fent idézett Vörösmarty-versben szép, lírai sűrítésben olvashatjuk a bevett, jól ismert toposzt, miszerint a denevér az éjszaka szimbólumállata. Petőfi Sándor *Kard és lánc* című művében az ördög boszorkányok, denevérek és baglyok kíséretében érkezik az alvilágból a felvilágba. Vajda János a Balassa Menyhérthez írott episztolájában a denevéreket (groteszk, mégis szép metaforával) az ördög pillangóinak nevezi. Vörösmartynál a *Csongor és Tündében* az éjféli „a gyilkosnak, a denevérenek, és tolvajnak, és kósza szellemnek dele”.

Ezek az éjjeli állatok igen gyakran a halál jelképeivé is válnak. Poe baljós hollója is „bús éjféltájban” jelenik meg. Vajda János *Őszi tájék* című versében például szintén az elmúlás képe társul az éjszakai szárnyasok hangjához és röptéhez: „Kiált a kuvik, száll a denevér. / Sírhalmot ölelve az anya zokog.” Gyulai Pál az *Egy régi udvarház* című költeményében úgyszintén az elmúláshoz és a kihalt, élettelen épülethez köti ezeket az állatokat: „A teremben, hol egykor vigadtak / Most denevér, vércse s bagoly laknak.” Szegény böregér „rossz sajtóját”, kedvezőtlen megítélését erősítették fel bizonyos babonás tévképzetek is, miszerint ez a rovarokkal táplálkozó, kicsi, veszélytelen, jámbor állat vérszívó vámpír lenne vagy akár ember hajába akaszkozna. Az angol romantikus gothic-thriller regények, legkivált a Drakula-történetek és a horrorfilmek is sokat ártottak a megítélésének. A vámpír-mítoszt nyilván (kicsiny, de emberre és nagyobb testű állatra teljesen veszélytelen) túlfogai miatt ragasztották rá, hisz tépőfogacskái nincsenek. Ugyanakkor hasznos és barátságos rovar- vagy növényevők, és még véletlenül sem érdekli őket a „vérszívás”. Legálábbis az Európában fellelhető fajtákat nem. (Sokkal óvatosabb és precízebb, ultrahangokkal tájékozódó pilóta ő annál, semhogy röptében nekicsapódna az ember üstökének.)

A denevérekkel kapcsolatos babonás hiedelmek valószínűleg már Csokonai Vitéz Mi-

hály korában is egyértelműek és használatosak voltak a magyar lírai megszólalásban is, hisz például *Konstancinápoly* című költeményben ezt írja: „Denevér babona! Bagoly vakbuzgóság!” Virág Benedek említi az állítólagos „vámprifogát”: „Nem félik a körmös denevér fogát / (...) A fényre húnorgó baglyoknak / Rút huhogásain által esnek.” (*Aurora*) Vajda János szintén használja a denevér – vámpír kínálkozó asszociációját a *Boldog szerelem* című versben: „Fürteidnek denevére / Szívom ajkad, mint a vámpír.” Ady Endrénél az *Özvegy legények táncában* a denevérek dohos váraik régi termeiben táncolnak. Kosztolányi *Fekete vénuszában* az éj denevéreként száll a költő szívére. A már idézett Juhász Gyula írta a *Szabadka* című verset, melyben az éjfél beálltát a denevér röpte jelzi.

A magyar költészetben már Zrínyi Miklós is az éjjel jelképeként tekint a denevérré, amikor önmagát az éjjel tevékeny denevérhez hasonlítja: „En penig, mint bolond, mint esti denevér / járom az erdőket...” (*Fantasia Poetica*). Berzsenyi Dániel *A reggel* című versében szintén az éjszaka állataként értelmezi, és szánja, mert sorsa, miként a rablelkeké, az örök éj birodalma. Máskor Juhász Gyula a nagy, zavaros gondolkodású filozófus, Nietzsche elmékedését hasonlítja denevérek csapongásához a *Nietzsche* című rövid, négysoros versében. József Attila *Homály borult az erdőre* című művében szintén összekapcsolódik az éjjel képe ezekkel a titokzatos állatokkal: „Denevér száll, szól a kuvik, / Lassan a hold előbuvik.” Ugyanitt a huhogós madarak éjjeli uralmának a virradat csicsergős, csivitelős (sokkal kellemesebb akusztikai hatást elérő) énekesmadarainak hangja vet véget: „Tülköl a gyár, szól a madár / Talpon legyen mindenki már!” József Attila az éjjeli állatokat az élettelenység, az alvás vagy halál állapotához sorolja, a reggeli, dalos pacsirtákat pedig az élet jeleiként idézi meg: „Hol van az éj? A múlté lett: / Ujra itt van, él az élet.” József Attila költészetében ismerünk ennél jelentősebb és közismertebb denevér-hasonlatot is, *A város pereménben* a leszálló kormot puha szárnyas denevéreként írja le. Megint csak Juhász Gyulát kell idéznem, aki talán a legtöbb denevért szerepelteti verseiben a magyar költők közül. *Egy tatár költőnek* című művében szintén a denevér eltűnése jelzi az éjjel végét: „Fut az éj és hull a denevér”. Dsida Jenő *Éjszakai dal* című alkotásában szintén éjjeli szimbólum-állat. Tóth Árpád

Május éjén a régi bor című versében ugyancsak. Karinthy Frigyes *Hess madárában* úgyszintén félelmetes, baljós éjjeli állat: „Valami denevér röpököd a szélben, / Csapjatók lármát, zenebonát, / Hess madár! / Kergessétek az ablakon át (...) Jobb lenne nem látni viszont.” Csokonai Vitéz Mihály *A tengeri zivatar* című költeményében a félelem és kétségbeesés állataként jelenik meg a denevér. Babits Mihály a *Ladomeiában* ezt írja: „Jön az alkony; denevér száll; remegek; rémes az este”.

Tompa Mihály azon medítál *Denevér* című versében, hogy mivégre alkotta meg a Teremtő vagy a teremtető természet ezt a különös, bizarr, groteszk, emlős (ám az emlősök közt egyedülállóan repülni képes), ugyanakkor rovar-vagy madárszerű, különleges kreatúrát – szintén a baljós éjszaka közeledtét asszociálva: „Oh ösmerünk, jól ösmerünk! / S kérdezzük a természetet: / Mi célja volt, hogy csuda légy, / Féreg – s madárból összetett? / S keltsen szokásod, alakod / Ellenszenvet s utálatot? (...) Az ember elbusul ha lát, / Várhatja már az éjszakát.” Említhető még Szécsi Margit *Madár-e az Denevér?* című bizarr, Kassáknak címkézett, archaizáló költeménye is.

A denevér csapongó, surrogó röpöködése, csapkodása, valamint különös ultrahangja is megjelenik olykor költészetünkben. Talán leg hamarabb Arany János *Családi körére* gondolunk: „Csapong a denevér az ereszt sodorván”. A bőregér által kibocsátott éles, csettegő ultrahangot Madách Imre cincogásnak hallja: „A denevér cincogva surran el.” (*Nyári estén*) Szintén cincognak Tompa Mihály *Barlang lelke* című versében is. Csokonai Vitéz Mihálynál a „gyászéjnek denevéri huhognak”. (*A mostani háborúban vitézkedő magyarokhoz*) Petőfi Sándor pedig vijjogásnak hallja: „Farkasoknak ordítása / Denevérek vijjogása” (*Mi volt nekem a szerelem?*).

Kisesszémben klasszikus költőket citáltam, ám a denevér-tematika természetesen mindmáig termékenyen hat a magyar költészetre. (Humoros megközelítése nem volt idegen a 20. századi klasszikus magyar irodalomban sem, gondoljunk például Nagy Lajos *Képtelen természetrajzára*.) N. Fodor Iza a 2019-es Ünnepi Könyvhéten jelentkezett a *Szeplős nyár* című gyermekvers-kötetével. Íme, egy humoros, kreatív idézet a denevér-verséből: „Edgár egy békés és szende / denevérfiú, / nincs elszállva önmagától, / szóval nem hiú. / Gyakran lóg a haverokkal / hangjuk ultra jó, / össze is állt belőlük a / bőregértrió.” (*Edgár, a bőregér*).

Z. NÉMETH ISTVÁN

Angyalszaltó

Nem engedi el szívemet
a görcs, hideg szerelvénny rohan
az erek hálózatán, benéz az
este, kíváncsi vén platán.

Könyörögtem ezerszer, hogy
önts, mily szomorú látvány
az üres pohár, két deci szonett
az elme szomját eloltja tán.

Éjjelente felriaszt, ahogy
vajúdik a világ, rémálom
mutatja meg az újszülöttet:

nyakán high-fej, képernyő
a szem, izma dróthuzal,
szíve csak aprócska tárhely.

Kisfelfekő Dóra illusztrációja

MOLNÁR JÓZSEF

Számozott versek

Hommage à Kassák Lajos

I.

Tegnap meglestem
az együgyű várost
várok
hátha kívül valami
a legújabb gondolat
menetből
„ma sem ettem
se sokat,
se eleget”

II.

Számolok négyet ötöt
aztán unva
menetelek a háborúba
az őrmester kedvesen
noszogat
a bikacsök boldogból
boldogtalant
farag

III.

Sóhajtásnyira vagyok
a hegytől, amelyre
hetek óta vágyom:
mialatt mászom
az elnyűhetetlen
sziklafalon
képzeletben
a felhők fölé tűzöm
ki a zászlót
még néhány lépést
kell tennem
a győzelemért

IV.

Olvasok a legújabb
csodáról
az ember
megfiatalodhat
ha megissza
az élet vizét
amelyet
eldugott helyeken
méregdrágán árulnak
kufárok,
olyanok, akiket
Jézus is kiűzött
a templomból

BÍRÓ JÓZSEF

Circulus vitiosus

(1)

kipusztul minden jószág
vízért pörölő bukszus
sírdombra pereg sósmák
könnyezned fölös luxus

sírdombra pereg sósmák
könnyezned fölös luxus
kipusztul minden jószág
vízért pörölő bukszus

könnyezned fölös luxus
vízért pörölő bukszus
kipusztul minden jószág
sírdombra pereg sósmák

sírdombra pereg sósmák
kipusztul minden jószág

(3)

végtére eltakar anyaföld
belekékül sárgászöld csókja
szép leszel csúfságos almahölgy
dörgölődzik rizsporos róka

szép leszel csúfságos almahölgy
dörgölődzik rizsporos róka
végtére eltakar anyaföld
belekékül sárgászöld csókja

dörgölődzik rizsporos róka
belekékül sárgászöld csókja
végtére eltakar anyaföld
szép leszel csúfságos almahölgy

szép leszel csúfságos almahölgy
végtére eltakar anyaföld

(2)

hamutól szürkül ó samott
tölgyerdőt abrakol kályha
lábatlan fotójöd barokk
parazsát piszkafa szántja

lábatlan fotójöd barokk
parazsát piszkafa szántja
hamutól szürkül ó samott
tölgyerdőt abrakol kályha

parazsát piszkafa szántja
tölgyerdőt zabáló kályha
hamutól szürkül ó samott
lábatlan fotójöd barokk

lábatlan fotójöd barokk
hamutól szürkül ó samott

(...)

kipusztul minden jószág
vízért pörölő bukszus
sárdombra pereg sósmák
könnyezned fölös luxus

hamutól szürkül ó samott
tölgyerdőt abrakol kályha
korhadó fotójöd barokk
parazsát piszkafa szántja

végtére eltakar anyaföld
belekékül sárgászöld csókja
rút maradsz csúfságos almahölgy
dörgölődzik rizsporos róka

láthatatlan hetetlen hetet vág
vághatatlan hetetlen hetet lát

M. FEHÉRVÁRI JUDIT

Aki sehova sem siet

A Pacsirta nevű sörözőbe belépett egy régi vendég. Eltelt néhány esztendő, mióta itt járt, már senki sem ismerte, s ő sem köszönt rá senkire sem. Két csapolt Borsodit kért szakállal. Még (koronátlan fogait kivillantva) hozzátette, hogy legálább akkora legyen az a szakáll, mint az övé. Magas volt, s hosszú hajú. Mindenki őt nézte. Volt, aki csöndesen meg is jegyezte magában: „Ez becsavarodott.” Aztán csak úgy leült egy fiatal társaság mellé, s minden előzmény nélkül kijelentette, hogy ő Krisztus. A bajszán lefelé gyöngyözött a hab. A társaság megszeppent ugyan, de igyekeztek nem tudomást venni a hivatlan vendégről. Ő meg elkezdett magáról mesélni. Főmérnök volt a mai TEVA nevű gyógyszergyárban, de Pesten, amikor az Állatorvosira járt, a negyedik év után prófétálni kezdett, s látta a hetedik Mennyországot is, mert az angyalok elragadták. „Illésen kívül van még valaki a Szentírásban, aki így járt, de nem érdekes” – mondta. „Én vagyok az első földi ember, aki visszatért. Azóta a festészetben keresem a megváltást” – folytatta. „Sok kiállítást nyitottam meg, még több embert fedeztem fel, de a gyermekeim meg a feleségem...” Az egyik lány kíváncsian megkérdezte tőle, hogy mi történt. „Volt egy önkényúr anyám. Egyszerűen megőrültem tőle, annyira rám erőltette az akaratát. Képes volt százestendően megfestetni a portréját. Tegnap hunyt el. Százöt évet húzott le a földön. Ki érti ezt?!”

– Őszinte részvétünk! – ismételték egymás után a fiatalok. Az idegen elővett egy cigarettás dobozt, s szinte szürcsölte a füstöt, amit nem tüdőzött le.

– Itt nem lehet dohányozni! – szólt rá a harmadik gyors pipákolás után a tulaj.

– Dehogynem! Hiszen kocsmában vagyunk – válaszolta Krisztus.

– Mondja, maga mikor járt utoljára ilyen helyen?

– Három napja – felelte az idegen. – Akkor még füsttől bűzlött ez a hely is, mint a többi.

Az ivóban hirtelen sötét lett. Kiegett a biztosíték. Mire újra kivilágosodott, az idegen már nem volt ott. Ekkor az egyik sarok mélyéről megszólalt egy hang:

– Szegény pára! Szép reményekkel indult az életben, a város legrégebbi állatorvosának a fia. Itt lakott nem messze egy új építésű társasház legfelső emeletén, de kigyújtotta az egész szintet, majd véres fejjel beleájult a mosdóba. Csak hogy a ház átriumos volt, ő pedig sohasem zárta be maga után az ajtót. A véres víz patakokban ömlött a földszintig. Az asszony bezárta a pszichiátriára, de jogász lévén nem vált el tőle. (Két szint is övék abban a házban.) Később gondnokság alá helyeztette, s betuszkolta a közeli kisvárosba, egy intézménybe. Rendes férfi ez. Nem pereskedett, mert a gyerekeit tartotta szem előtt. Van ennek már lassan harminchárom éve is. A gyermekei felnőttek, ő pedig egy háromfős szobában él, ahol egyetlen személyes tárgya a Biblia.

A társaság csak meredten bámulta a földet. Sáros, esős idő volt. És ekkor megszólalt egy fiú:

– Nézzétek! Sehoh sem látszik a lábnyoma, pedig senki sem mosott fel!

SZABÓ ZOLTÁN ATTILA

TABLÓ

INTERJÚK

ANTOLÓGIA KIADÓ
LAKITELEK

SZTANÓ LÁSZLÓ

József Attilához

Kísértél mélységek mélyibe,
miközben szavad a föntre intett,
dolgaimban voltál ige,
s nevet adtál a tetteimnek.

Szédülve markoltam soraid,
mint a kezéd, a sóvárt, a gyengét,
mégis, ha ama határra vitt
szavad, úgy vágytam reá: legyen még.

Ha szóltál, örvény nyílt és nyurga fény
spriccelt széjjel, s én féltem, örültem.
Esendőségemből lett erény,
ember voltod tenyerén ha ültem.

De fölnöttem én is. Túlnöttelek,
s te elmaradtál előttem, mögöttem,
nem oszthatod meg, s én sem veled
közös kínunk bezárult körödben.

Az én köröm más lesz, csonka még,
s egyre csonkábban zárul, ha zárul.
A hazád úgy költözött beléd,
ahogy én leválok a hazámról.

Így leszünk egy végképp: a semmiben,
te otthon, én onnan magam kivetve.
Így vagy úgy: nincsen már semmi sem.
Jövök, Attila! Várj rám, nevetve!

ZALABA ZSUZSA

Hely

Madaram szemében ég és föld összeér
s a virág szeme a világ szeme.
Csak az ember árva,
kívül-belül vakká válva,
Holdig érő fájdalom.

HORVÁTH MARGIT

Sárga fény

maga a másik úton van
már egyszer járt arra
jól kitaposta valamikor
mégis érzi a félelmet

szavai alátámasztják
hogy a gyenge pillanatai
erősebbek mindennél

nem tudom észrevette-e
hogy gyorsan lapátolja
a hegyet maga köré
ami sötét árnyékot vet
oda ahol éppen áll

ha majd reszketni fog a keze
és kihullik belőle minden
amikor a laborlelet színe
sárga fényben világít
majd akkor fogja megérteni
hogy nagyon eltévedt

én ott állok magával szemben
és dühösen megkérdezi
miért nem súroltam tisztára

FILIP TAMÁS

Lakók, alakok

Sikátor utca. A nevét önmagáról kapta.
Nincs benne szökőkút, szobor, pad,
hirdetőoszlop, villamosmegálló.
Száradó ruhák vitorlái röpítenék,
ha nem volna mindig szélcsend.

Egy revizor lakik benne,
egy kritikus, egy pszichiáter,
egy jósnő meg egy zongorista,
de még sohasem találkoztak.

Isten emlékszik mindegyikre,
pedig én találtam ki őket.

Révületben

Az írnok diktál ma,
alig győzöm papírra vetni
a szájából tóduló szent összevisszaságot.
Azt mondja, nagyobb
a sekrestye, mint a dóm.
Azt mondja, elolvad
a déltengerekre tévedt jégtörő hajó,
és minden ház összedőlt már a lakatlan
szigeten, csak a vesztőhely áll még.
Azt mondja, fekete szél fúj...
És tényleg.

Költözések

Az ágyúk messzire visznek,
a zászlók hazahoznak.
Hiába ég megint a tenger,
a történelem feledékeny.

Laktam Ostrom utcában,
Béke téren, próbáltam
kilázadni az ágyúszóbból
de letáborozott bennem.

Nem tudom, láttam-e bármit is,
vagy csak engem figyeltek
a romok? Én mindig túl
messze voltam magamtól.

KISTELEKI DÓRA illusztrációja

ZALABA ZSUZSA

Dióhéj

Csont- és üvegszilánk
Lángban a bogár
Bogárban a láng

M. FEHÉRVÁRI JUDIT

Istentől Istenig

In memoriam Mocsár Zsófi

És akkor fejtetőre állt Budapest.
A Rózsák terén a harangok
visszafelé kondultak.
Az Alsóerdősor utcai kávézóban
előkerült egy régi samovár,
s a két lógó hajú hippy hallgatott
meg egyedül, akik teát varázsoltak,
mert úgy hitték, az lesz a legjobb
bánatomra egyedül, ha emlékezem
mindenre, mi valamikor széppé
növekedett árnyékával
ölelt át, s kacagott a múlt.

A hangok a város aljára kerültek.
Ilyen lehet a pokol.
Az enyém, s nem másé.
A húgomék mutattak egy szállodát.
Talán a Károly körúton volt.
Lényegtelen. Valaki kiugrott
az ötödikről. Lélekké vált.
Gondolkodóba estem.
Végül nincsen már, mi
ebben a dimenzióban felejtsem.
Csöndfehér ma a jövő.
Az örület határa bohócruhába
bújtatott, s hagyta még egy picit,
hogy élvezzem a tegnapot,
a Mennyet. Ne lássam soha
a napot, mikor leltári számként
fekszel koporsóágyadban,
mert mind lemondtak rólad
a fehér köpenyes szkeptikusok.

Értem őket, de azt nem tudják,
tudom, mi az ozmózis és mi
a nyomás képlete, s mikor
fröccsennek a belszervek,
ha a nyomóerő nem adja
meg magát, s szabályok falják
sejtjeid, és a reakció immáron
irreverzibilis. Belsődben dübörög
a vér, forr az agyad elborító
baktériummassza. Szelepet szerelnek
koponyádba, csökkenteni kell a nyomást,
miközben saját végítéletemen gondolkodom,
Xanax-esőbe csomagolom a testem,
nem sajnálkozok rajtam a külvilág
– valahol az ágyadnál állok ma is,
mint hat esztendeje, s hagyom,
hadd csapódjon rám sorsod:
Istentől Istenig hosszú az út.

KISTELEKI DÓRA illusztrációja

■ Például

Ma azt írta a papíromra egy pszichológus, hogy „kórosan elhúzódó gyászreakció”. Nem értem, mitől lenne kóros, hogy Zsófi elment és nem jött haza. Pedig várom. A szobája mennybéli tavirózsákkal tele. Fehérek, akár a hó. Elképzelni sem merem, hova utazott el ilyen sokáig. Még Kanadából is többször hazajött. Ott nagy a hideg. Biztosan csípte Zsófi arcát is a hajnali zúzmara, de azért buszozott, tanult, tanított. A gyermekem egy zseni. Nem én találtam ki, sokan mondták azt is, mekkora tehetség. Ha Zsófi rajzol és fest, szétnyílnak a tavirózsák, s színáradattal telik meg a szoba. Olyan ez, mint az impresszionisták képein a percenként feltündöklő Nap. Szeretem, ahogyan dolgozik, meg mindent, amit elmesél egy-egy készülő munkájáról: hova tervezi, milyen lesz... Zsófi hangorgánuma is gyönyörű. Legszebben verseket mond, de a prózát is szereti. Ma hosszan néztem a fényképeit, mert nincs még egy huszonöt éves – ilyen ragyogó. Erre ráírják a papíromra, hogy „kóros”. Talán azért tették, mert elmondtam nekik, hogy Zsófit lassan hat éve meghalasztotta a S O R S.

Szabadjáték

Mintha minden rendben lenne

(A Jelenlét Szépírói Kör szerzői)

„A szó elszáll, az írás megmarad” – mondták a régiek. Talán azzal lehetne kiegészíteni ezt a bölcsességet, hogy *a nyomtatott írás marad meg*. Bár, állítólag, az is megmarad, ami egyszer felkerült a netre, bárhogyan is szeretnénk eltüntetni olykor-olykor felelőtlen posztjainkat.

A nyomtatott írás viszont biztosan megmarad, még akkor is, ha valami szörnyű világégés következne be. Merthogy őrzik a publikált termékeket, atombiztos óvóhelyre kerül a kiadói „köteles példány”, legalább is én még anno, a nyolcvanas években így tanultam az egyetemen. Boldog békeidők voltak azok, jó volna ismét és örökké újra elkezdni mindazt, ami vers és próza és művészet, lelkes fiatal irodalmárként.

Mintha minden rendben lenne körülöttünk, verset és prózát írunk, kiállításokra, könyvbemutatókra járunk, emígyen próbáljuk oldani azt a szorongást, ami ott lapul mindannyiunk tudata mélyén. Miközben minden bizonytalan és kilátástalan, járvány és háború, infláció és szegénység mindenfelé, és a kilátástalanságot még tetézi az, hogy egyes politikusok örökké a harmadik világháború meg a nukleáris támadás rémét vetítik előre, hogy vannak olyan helyek a világban, ahol jódtablettát osztogatnak (azt sugallva, lesz még olyan pillanat, amikor jól jön az a jó, a várható sugárterhelés leküzdésére).

Elképesztő azt tapasztalni, hogy mindennek ellenére éljük a „normális” életünket. Szépírási-kurzusokra jelentkezők, tanulunk és tanítunk. Ez utóbbira példa – többek között – a Jelenlét Szépírói Kör is. A Jelenlét Kör tagjai, akik a Kodolányi Egyetemen tartott szépírói kurzusaim külsős hallgatói egyben, *szerezők*, műveket hoznak létre, írnak, úgy, mintha valóban minden rendben lenne körülöttünk. Műveket hoznak létre, és ezek a művek nyomtatásban is megjelennek – azért, hogy végtelen időre megmaradjanak (talán éppen egy atombiztos óvóhelyen), és megmutassák, így és így gondolkodtunk 2022-ben.

A mostani összeállítás, amelyben *Balázs Dániel, Goór Csaba, Hajnal Éva, Süveg Szilvia, Szesztai Zsuzsa* művei vannak jelen, azt mutatja, hogy a túlélés része az is, hogy nem törődünk semmivel, változatlanul alkotó munkát folytatunk, és így próbálunk nyomot hagyni egy meglehetősen reménytelen, széteső világban.

Petőcz András

SZESZTAI ZSUZSA

Mi ment, mi maradt

*Külön világot alkotok magam.**

Kapaszkodom, mint földben a magok,
határok közt határtalan vagyok.
Célzott golyó, ha eltalál szavam.

Sötétben talán nincs mitől félnék.
Falakon átmegegyek, sima az út,
s a gondolat, míg idáig kifut.
Vigyáznom kell, jönnek a miértek.

Ha elvisz az ár, visszaránt egy emlék.
Kabátom zsebében magammal lennék.
Lefoszlana mind, mi egykor elszakadt.

Titkaival vállamra dől az este.
Megszokás vajon – vagy a dolgok rendje?
Számot vetek akkor: mi ment, mi maradt.

*József Attila: *A kozmosz éneke*

GOÓR CSABA

A mágus halála

Csáth Gézának

„Mindenem csupa vér! Hárman egyszerre. Mi lehet itt hátul? A májamba szúrtatok? Miért nem mertétek megmutatni a pofátokat, ti szemetek?”

A férfi nem válaszolhatta meg a saját kérdéseit, mert egy nagy nyögés után végleg kiterült a padlón.

Kilépett belőle a lelke, de a mennyezet megakasztotta a magasba szállásban. Ahogy lenézett magára, elszörnyülködött a vér látványától, ugyanakkor nyugtázta, hogy a külseje nagyjából rendben van. Talán csak a különleges perspektíva miatt? Pedig szemet szúrhatott volna neki a derékszíján már kis- sé ábukkanó has. Még nincs negyven, de a valaha kigyúrt testen a háj kezdte átvenni az uralmat.

Most már volt ideje sorra venni és találgatni, hogy számos ügyfele közül vajon melyik lehetett, aki így jelezte, többé nem akar barátkozni vele, a pénzügyi guruval. Vagy ahogy ő maga szívesebben nevezte magát: a Mágussal.

Elmélkedésében azonban látogatók zavarták meg.

– A francba, valaki már kinyúvasztotta! – kiáltott fel az egyik.

– Hogy fogjuk ezt a hullát megfenyegetni? Tuti, a főnökasszonytól nem látunk így egy kanyit sem – reagált a másik.

– Legalább nézzünk körül! Jó vastag láncocskák a hájas tokáján! – és már vágta is zsebre az egyik.

– Hoppá, jól látom, hogy ez itt Rolex!? – és már csatolta is le a másik. – Na, tünés innen!

„Mi más lenne, te faszfej? A hájas tokát meg kikérem magamnak! Ezek legalább nem tarták el a képüket, de így sem tudom, ki lehet az a főnökasszony. Mit akart még behajtatni rajtam!? Az utolsó buznyákom is beragadt a ruszki knál. Az övével meg a másokéval együtt. Meg kellett volna éreznem előre ezt a balhét, de nem akartam hinni a híreknek.”

Megint csak matatást hallott a hátsó teraszajtó irányából. Amikor a besurranó férfi meglátta

a holttestet, visszahőkölt, majd fojtott hangon hátraszólt.

– Jöjjön csak bátran! Ezt nézze, valaki alapos munkát végzett itt!

Az ötvenes, testhez simuló sportruhába öltözött asszony felsikkantott, amikor meglátta a Mágust.

– A kurva életbe! Én akartam megmoncsorgatni a tökeidet, te kis pöcs! Igen, azt a mini pöcsödet, amitől annyira el voltál szállva!

„Nézzenek oda, a kis fitosnak de megjött az önbizalma! Bezzeg, amíg meg nem faragtattam a Pinokkió-orrodát, addig nem fikáztad a szerzősámomat!”

– Bazmeg, lenyeltél öt millámat! Még hogy tuti biznisz! Mindig is a zavarosban halásztál és most szarba nyúltál.

„Szelávi, drágám. Egyszer fent, most meg lent. Eddig rendre szállítottam neked a zsét, és te sohasem fintorogtál a szagától. Előbb a műkörmös üzletre, aztán a jogaszalonra, meg a franc tudja már, hogy mire. Inkább arra emlékezz, milyen szép időket éltünk együtt! Amíg rád nem untam.”

– Nézzen körül a házban, hátha talál valamit! – utasította az asszony a férfit.

Az asszony kiválasztotta a bársekreányból a legdrágábbnak ítélt whiskyt, és letelepedett vele a Mágus elé. Rágyújtott, és a holttest felé intett a palackkal.

– Egészségedre! – kiáltotta és ideges hangon fölnevetett. Nagyot húzott az italból.

– Felforgattam mindent, de nem találtam semmit, csak ezt a kutyüt – jelentette néhány perc után a férfi.

– Baszhatom – ordította a nő és kitépte a férfi kezéből a laptopot, majd teljes erőből a földhöz vágta.

„Hibáztál, drágám, lett volna rajta néhány használható információ, még neked is. De azért köszönöm. Sokaknak tettél ezzel szívességet.”

Hosszan csörgött a Mágus telefonja, mire az asszony intett a férfinak, vegye már ki a holttest zsebéből.

Szabadjáték

– Miii? Annácska?! Te bűdös kurva! – visította az asszony és megtaposta a telefont.

– Hugyozza le! – utasította a férfit. – Hugyozza le ezt a szemétládát! – és kirohant a szobából.

Egyedül maradt a Mágus. Bosszúsan kerिंगett körbe-körbe saját maga fölött.

Kis idő múltán berregés hallatszott a bejárati ajtó felől. Olyasvalaki érkezett, aki ismeri a kulcskódot. Az ötvenes, kiskosztümös asszony bizonytalan hangon szólongatta a Mágust.

– Uramisten! Hát ezért nem vetted föl a telefont. De szörnyű! Sejtettem én, hogy nem lehet ennek jó vége. Majdnem elhittem neked, hogy szeretsz, pedig hallottam a „minden bukszák nagy megnyitója”-híradet.

„De Annácska, én mindegyikötöket szerettelek! Das ewig weibliche zieht uns! Legalábbis egy ideig...”

– Rólam is ledumáltad a bugyit, és félve vártam, hogy mikor térsz már a lényegre. Piti ügyeskedő voltál te valójában, ráadásul mások pénzén, mert nem volt neked semmid sem.

„Nem hát, mert mindent azonnal föléltem. Én csak dőzsölve szerettem az életet. Etetem-itattam a fél várost, és mindenki időben megkapta a beígért hozamot, én meg a szerény ötven százalékomat.

– Látod, mégsem voltál te akkora ász, mint ahogy azt híresztelted magadról.

„Ezt nem vártam tőled, Annácska! Kikérem magamnak, én nem kispályán fociztam! Tizenkét milliárdot mozgattam meg húsz év alatt. Mert nagyon fiatalon kezdtem ám!”

– Nem volt itt semmi mágia, csak mocskos sefték gengszterekkel, ez az igazság.

„Tudhatnád, úriemberekkel nem érdemes üzletelni, abból csak kicsit szakíthatsz.”

– Akármekkora gazember is voltál, csak megszerettelek.

„Anna, Annácska! Erre nincsen szavam.”

Aztán minden elcsöndesedett aznapra. A Mágus hamar elunta a tétlenséget, és egyre hosszabb időre el-elhagyta a házat. Előbb a kertvárosban bókászott, hogy felmérje, kiket kaszált még el a váratlan zárlat, de úgy tűnt, egyelőre mindenki lapít. Másnap reggel a belváros felé került, és ott már látta, ahogy öklüket rázzák és óbégatnak az emberek a bankfiók ajtaja előtt.

„Gyorsan lehúzták a rolót, a rohadékok! Hiába hóbörögtök, ti lúzerek!”

Céltalanul röpködött fel-alá, és valahányszor visszatért a házhoz, sértődötten állapította meg, hogy közben a kutyának sem hiányzott.

Amikor négy nap után rátalált az anyja, már erősen bűzlött a teste.

– Jaj, édes kisfiam! Rossz emberek közé keveredtél. Miért nem vettél példát édesapádról? Mindvégig becsülettel tette a dolgát, és vajszíve volt. A légynek sem tudott volna ártani.

„Nem is vitte semmire! De anyukám, én is jót tettem mindenkivel. Mert én vagyok a Mágus. Csak ezzel a rohadt háborúval nem kalkuláltam. Egyszer vége lesz mindennek.”

Pilisborosjenő, 2022. április 2.

SZABÓ ZOLTÁN ATTILA

K.Ö.R.

KÁLLOY ÖSSZES RÖVIDÍTVE

Szabadjáték

HAJNAL ÉVA

Kétsorosok

Pilinkél a hó. Bearanyozza lelkem.
Ünneplőt öltök. *ÜNNEPLŐT.*

*

Ráncos alma az este,
barázdáiban rejtőzik a csend. *RÁNCOS.*

*

Hideg futkos a bokrok hátán,
avarban ténfereg a tél. *HIDEG.*

*

Egyenes szívvel nehéz
e görbe világ útvesztőiben. *NEHÉZ.*

*

Veszteségeink tesznek erősebbekké
vagy örömeink? *VAGY?*

*

Minden lépéssel közelebb jutok hozzád.
Néha távolabb. *NÉHA.*

*

Felszállt a köd, már tisztán látszik a szándék.
Jobb volt homályban. *FELSZÁLLT.*

*

Lábát lógázza velem ücsörög az est.
Kis harang kondul. *VELEM.*

*

Tücsök ciripel, míg teám kortyolgom.
Lám, ketten vagyunk. *KETTEN.*

*

Fénybe mártózik a hajnal, inge véres.
Így születünk mind. *ÍGY.*

Kitárt ablakod hamar bezárja a tél.
Sok csendre számíts! *CSENDRE.*

*

Szilvát számol az ősz, hópihéket a tél.
Tavasztól mit vársz? *MIT?*

*

Csak lélegzetnyi a tavasz,
tél és nyár közt csipetnyi mosoly. *CSAK.*

*

Ma vihar dúlt szét minden avított megszokást.
Kedvemre esett. *MA.*

*

Fűpamacsok közt botladozó pillangó.
Lehetnék én is. *LEHETNÉK.*

*

Már nem akarom megérteni, mi történt.
Csak dúdolólok itt. *DÚDOLOK.*

*

Késő éjszaka eső kér menedéket.
Hiába zörget. *KÉSŐ.*

*

Leszakadt gombként elgurult ez a reggel.
Négylukú bánat. *ELGURULT.*

*

Kigombolt kabát a tavasz.
Csipkegallér egyszerű ruhán. *EGYSZERŰ.*

*

Messzire kellett utaznom,
hogy észrevedd jelenléteket. *MESSZIRE.*

Szabadjáték

BALIZS DÁNIEL

Az ezer nevű Isten

Mint hídon, melyen átcsap a víz,
egyensúlyozni végig,
Isten felé haladni ilyen.

Festett, templomi Isten
szeret, mert haragszom rá
– s nem tudom nem szeretni őt,

mert haragvó, és ha nem
büntetne, nem is szeretne.
Istennek küldöm e verset.

Dicsőség a mélységben néki,
aki a sötétben is velünk van,
Isten, akire vágyódunk.

A nevető, a megbocsátó,
együttérző, a könnyező,
aki ismeri a visszautasítottságot,

a gyakorlatias, aki szanaszét
korrektúrázza a Bibliát,
a kacsintó Isten, aki saját

könyvét gúnyosan röhögve
dobja el, majd (ahogy minket is)
mindennap újra kikukázza.

Dicsőség a félmeztelenül
alujárókban rohangáló,
festett-feslett Istennek,

dicsőség a magát olykor el-
elsíró, bennünk magára ismerő,
ezer nevű Istennek,

hozzá küldöm e verset.
Istennek, aki átfutja párszor,
s elnézést kér, hogy nem közölheti.

KISTELEKI DÓRA illusztrációja

Budapest, 2022. március 10.

SÜVEG SZILVIA

Ványa bácsi

A törzshelyemen ültem a kávéházban, szövegkönyvvvel a kezemben, és az embereket figyeltem. Ez a munkám. Hogy figyelek. Ebből élek. Fel kell ismernem a helyzeteket!

Vidám, tavasz szagú, fiatal társaság csapódott be az állott levegőjű helyiségbe. Itt jön az élet, gondoltam. Négyen voltak. Három fiú és az a lány. Ismerősnek tűnt ez a lány! Ha most megkérdezném tőle, talákoztunk-e már valahol, az olcsó lenne, mégis bizsergető. A lány, aki... már megbizsergetett egyszer tetőtől talpig valahol, valamikor.

Az élet úgy ült le, néhány méterre tőlem, hogy ügyet sem vetett rám. A lány, nekem félig háttal. Mohón kaptam el a pillanatot, mikor a melle ruganyosan megrezdült. De szép, de fiatal! Elképzeltem meztelenül. „A lélek úgy teljes, ha testtelen, s a test akkor egész, ha meztelen.” Amikor a fejét hátravetette, és szőke haja a szék támlájára omlott, erős érzéseim támadtak. Veled, te szőke, repülhetnék, könnyű súly vagy, meg se kottyansz, veled újra fiatalnak érezném magam! Még bármi lehet. Ki ez a lány? Ismer engem? Biztos jár színházba, akkor ismer. Melyik a fiúja a három közül? Végiggondoltam mind a hármat. Suhancok. Egyik sem. Egy ilyen nőnek nem ezek valók.

A társaság elmerült valami történetben. Hangosan nevettek, gesztikuláltak. Közben italt rendeltek. A fiúk sört ittak, a lány rozét kért. Karcsú csuklójával finoman átfogta a pohár szarát, majd két ujjá közé engedve megemelte, mint egy virág fejét. Testét még jobban oldalra fordította, úgy ivott. Mintha nekem inna. Biztos megérezte, hogy nézem. Vagy lehet, hogy felismert? Látott a Tartuffe-ben. Miért is ne? Jó voltam benne. Amikor bejövök a színpadra, ugyanezt a tekintetet használok. A mindent átfogó és bekebelező tekintetet. Ez hat! Vagy amikor a harmadik felvonásban azt mondom: „Szerelmünk, amely az örök szépségre gerjed”. Igen. Ott voltam a legjobb. Azt lehozta minden kritika. Agyondicsértek – megjegyzem, teljes joggal. Abban a jelenetben én sem tudtam volna magamnak ellenállni.

Akkor a lány a válla fölött hátranézett, és

találkozott a tekintetünk. Milyen érzéki szája van. Ahogy a poharat az ajkához emeli! „Sima száddal mit kecsegtetsz? Mért nevensz felém?” Rendelek neki még egy rozét. Megihatnánk együtt. Meghívom az esti előadásomra. Aztán hazaviszem.

Gondolatban már ott is volt nálam, és a melltartója pántját fejtettem le éppen a válláról. Ha nem lennének olyan instabilak, a fogaimmal tépném le rólad a ruhát, te! – mondtam magamnak halkán. A tekintetem alighanem elhomályosult. És mint oroszlán, aki csipkés kombiné foszlányaival a szájában feltekintve veszi észre, hogy a zsákmány a mosdó felé tart, úgy horgadt föl bennem a vágy: utánamegyek! Szörnyű, hogy már megint egy idézetbe gabalyodtam! Talán valami a Szent Iván-éjiből. Félig én, félig az oroszlán. „Ide nekem az oroszlánt is!” Zsákmányleső kalandor vagyok, nem vitás! Talán csak nem hagy ki ez a tavasz is?

A két mellékhelyiség egy közös előszobában találkozott, itt beértem és majdnem érintettem. Ő hátrafordult, rám mosolygott, majd benyitott a bal oldali, női WC-be. En pedig jobbra el, mint a színpadon. A férfi WC-ben kigomboltam a sliccem és elgondolkodtam, amíg a gyengén induló és szakaszosan csordogáló sugarat figyeltem. „Tavaszi szél vizet áraszt, virágom, virágom.” Azért csak sikerült.

Mire a második versszak végére értem, és sietve begombolkoztam, már lekéstem a találkozót. A lány a helyén ült, csevegett, ivott. Amikor meglátott, poharát emelve, újra mosolygott és a borba kortyolt. Igyál, királynóm! – gondoltam és visszaültem a helyemre. Ha továbbra is kacérkodsz velem, én szétszedlek!

A társaság készülődött. A lány felállt, formás fenekét láttatta még búcsúzóul, aztán eltűntek mind a négyen. A flörtnek itt vége, egy kis mulatság volt legalább. Kis mulatság és nagy fantázia. Ahogy az élet, sóhajtottam. „Most uraim, jó'szakát! – Fel, tapsra hát, ki jó barát!”

Aztán roston sült csirkemellet rendeltem bébirépával (figyelve rá, hogy ne egyek nehez), és fellapoztam a Ványa bácsi számárfüles szövegkönyvét.

BÍRÓ JÓZSEF

Hajas Tibor emlékére

(visual poem)

VÖRÖS ISTVÁN

Titokszerzés

Nem tudom, hogy tudom-e a titkot,
de megpróbálom elmondani.

Tudom, hogy nem tudom a titkot,
de megpróbálom elmondani.

Próbálom nem tudni,
hogym tudom a titkot,
de nem próbálom elhallgatni.

Nem tudom, hogy tudom a titkot,
de megpróbálom elmondani.

Próbálom nem tudni,
hogym tudom a titkot,
de megpróbálom elhallgatni.

Elhallgatom,
hogym tudom a titkot,
de megpróbálom elmondani.

Nem hallgatok el,
hogym tudom a titkot,
de el kell mondanom.

Nem hallgatok el,
hogym elmondom a titkot,
ebből tudok meg mindent.

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS

dallamok

az ügyeletes orvos nem sok jót mondott
az agyonfertőtlenített fojtó szagú
ágyemű a kényelmetlen kórházi ágy
már nem zavarta sem az éles fehér fény
az ágy fölött azok a régi dallamok
kapták szárnyukra amelyeket apjával

énekeltek mindig a karácsonyfánál
csendes éj pásztorok pásztorok mennyből az
angyal lejött hozzátok most ő utazik
ezek a dallamok jól tudják az utat
rájuk bízhatja magát bátran csak nagyon
erősen kell a szárnyukba kapaszkodni

A bőség kosara

A bőség kosara elveszett.
Vagyis alighanem elvitte
valaki. Nem lopta,
dehogym, addigra
a nevére írták.

Mi van a bőség kosarában?
Málna, sárgabarack, rozskenyér,
tej, fokhagyma, uborka, sajt.
Ez volna a bőség?

Állítólag nem mindegy,
hol, milyen asztalra teszik
azt a kosarat.

Valaki egrest talál benne.
Borsót. Mások teleírt papírokat.
Van, aki egy újszülött
kislányt.

De sose nyers húst,
sose pénzt. Egy vékony
nyakláncot talán. Valami
rajzot. Ha autó hátsó ülésére
teszed, szeméttel lesz tele.
Ha egy gyár tetejére:
csavarokkal.

FILIP TAMÁS

Vitorlák, kazánok, evezők

Kezem ügyében egy könyv: *Babits – Juhász – Kosztolányi levelezése*. Amikor az Ecserin megláttam, egy másodpercnyi habozás nem volt bennem, hogy megvegyem-e. Ha karóra lenne, azt mondanám rá: NOS állapotban van. Mintha minden kétséget kizáróan rám várt volna ez a könyv. Azt hiszem, olvasatlan példány.

Még 1959-ben jelent meg, tehát egy évvel idősebb, mint én. Viszont a könyv drága szereplői mind hamarabb távoztak az élők sorából, mint amennyit éveim számlálnak. Ugyanakkor sem rájuk, sem önmagamra nem úgy gondolok, mint akiket évek súlya nyom, dehogy.

A könyv első levelét egy Szabadkán született tizenkilenc éves fiú írja egy Szekszárdon született huszonegy éves fiatalembernek. Önözi, levélírára nógatja a másikat. A másik „veszi a lapot”, és hosszú levélben válaszol ifjabb költőtársának, akit olyan szavakkal illet, mint „ErőseMBER”, „vékonybőrű Elefánt”, és még olyan kifejezések jutnak eszébe róla, mint „Kedv és Fiatalság és Előrevágy”. „Maga az Új Költészet szelleme” – teszi hozzá, de önmagát is „kormányozhatatlan léghajón járó Ikarus”-nak nevezi. Megrendítő ez az ifjú elszántság, energia-kiáradás... És ne feledjük, még csak 1904-et mutat a naptár, még nincs *Nyugat* folyóirat, és *Ady* sem publikálta az *Új verseket*. Vagyis: valami előtt vagyunk, ha úgy tetszik, a nulladik napon. Ennek a kivételes állapotnak lényege, hogy érezzük: történni fog valami rendkívüli, sőt már történik is. Mintha már éreznénk, hogy hamarosan indul egy fesztivál, egy hosszú ünnep, hamarosan bezörget az ajtón az irodalom egy nem váratlan, hanem nagyon is várt aranykora.

Épp a várakozás feszítő energiái mozgatják ezeket a leveleket, pontosabban a leveleket író okos, egzaltált, zsenigyanús ifjakat. Mohón várják egymás leveleit, és nem fogják vissza magukat a kapott levél hangjának értékelésekor: „Hálás és meglepett vagyok az

oly gyorsan érkezett

levélért, melyben a szellemesség, a

hülyeség és báj adott találkát egymással.” – írja Kosztolányi Juhásznak. Juhász meg így ír Kosztolányinak: „Most érek, forrok, most rombolok, javítok, hordok márványt, ércet, kincseket, hogy építhessek.” Hangulatok, vágyak, akaratok, nagyratörések tombolnak ezekben a levelekben, karöltve manírokkal, affektálásokkal, melyek azonban egy fikarcnyit sem vesznek el az atmoszféra hitelességéből, sőt egy kifejezetten szerethető pluszt tesznek hozzá. Csodálatos, ahogy belevetik magukat az irodalomba, filozófiába, a kor eleven és friss áramlataiba, ahogy rajonganak valamiért, és megvetnek, leszólnak valami mást. Hihetetlen még az a nyelvi igényesség is, amelyben ezek a levelek fénylenek.

Én, a mai olvasó nem nosztalgiával olvasom ezeket a leveleket, hanem afféle vámpírként szippantom ki belőlük a vért, visszafiatalodva a magam ifjúságáig, amikor hasonló áradásban, hasonló levelek és beszélgetések törtek föl belőlem. Ezek nem maradtak meg, és akinek íródtak, aki válaszolt rájuk, már nem él. De minden előzmény belefut az életünk folyójába, hozzáteszi a magáét. És mindig jönnek újabb patakok, hoznak magukkal valami ajándékot, és egyszer csak azon kapja magát az ember, hogy részese lett valaminek, amiről előtte csak valami különös borzongással remélte, hogy de jó is lenne azokhoz tartozni, akik abba a különlegesen szép, más folyóiratokhoz nem hasonlító, szerkezetében teljesen egyedi periodikába szoktak írni.

Magamról korábban mindig azt hittem, hogy velem csak „megtörténnek a dolgok”, de nem én irányítom a történéseket, hanem a sors, a véletlen, akár van sors vagy véletlen, akár nincs. Nos, a laphoz kötődésért tettem valamit. Érdeklődtem iránta, szóba hoztam olyan valakinél, akit ismertem, szerettem, s tudtam róla, hogy aktív szereplője. Aztán

azon kaptam magam, hogy egy asztalnál ülök a főszerkesztővel, és úgy beszélgetünk egymással, mintha évek óta ismernénk egymást. És ez csak a kezdet, később gyönyörű lapszámokban látom meg a nevemet, sűrű és élvezetes irodalmi esteken veszem észre magam, egy színház olyan rejtekútjain járok, ahova csak a bennfentesek juthatnak be, felolvasok és fényképezek, gyönyörködöm a többiek írásaiban, miközben az izgalom megnyugvássá nemesedik bennem: érzem, hogy jó helyen vagyok. Ennél nem tudok

többet üzeni senkinek, akit a *Nyugat Plusz* levegője megcsapott: jó helyen van itt. Figyelő, érdeklődő, önzetlen és jó szándékú emberek vannak a fedélzeten, és *Fellinivel* szólva mindannyian azt érezhetjük, hogy „*E la nave va*”. És a hajó megy. Vannak vitorlási, de vannak kazánjai is, és szénnel meg van rakodva alaposan, sőt – biztos, ami biztos –, bőven van rajta evező is, ha be kellene segíteni az ellenséges áramlatokkal szemben. És minden evezőre van jelentkező is.

Ez a legmegnyugtatóbb az egészben.

KISTELEKI DÓRA illusztrációja

— Hangozó — Megrendelhető: happycaroffice@gmail.com
erefbt@gmail.com

Nyugatplusz

SZABÓ ZOLTÁN ATTILA szerkesztésében

Nyugatplusz 4.
Pest-budai mozaikok
 Kertész Zoltán · Zsolt Fehér · Blumenszky László
Talány Akusztik
 INFORMATIKA · BUDAPOST

SZABÓ ZOLTÁN ATTILA

A boldogság üres bablevese

„Az utca legjobb kocsmája, kiváló a konyhája”

Ott ültünk Az utca legjobb kocsujában, az Alagút utcában. Részezen. Hajnalodott. Csak néhány kósza kocsi utcai robaja, be-beszűrődő fénye zavarta meg az orbitális hülyeségeket és hangzatos, világmegváltó szózatos vegyítő mámoros diskurzust, amelyet már csak hárman folytattunk, mert a Heka néhány perccel korábban azt mondta, hogy befáradt, és hazamegy, mi meg megértően bólogattunk, s elengedtük.

Kicsit talán irigyeltük is. Máskor ő is mindig az utolsó utáni pillanatig maradt, most megszállta az ihlet, valami rejtélyes energia, ami a legoptimálisabb irányba terelgette. Hazafelé. Mi is mentünk volna már, de valami furcsa, erőtlén erő még itt tartott, ideragasztott a székre, s azt követelte, hogy „csak egy sört” kérjünk, meg lapátoljuk be az üres bablevest kenyérrel, kis tejföllel, eszetlen adag erőspaprikával. Mert egy mámoros éjszaka nem érhet véget idő előtt, reggel előtt, nem törhet meg a varázs, nem lehet csak úgy felpattanni, és menni, ahogy Heka teszi, akit persze most mindenki becsül, mert lám, olyanra vállalkozik, amire korábban ő se lett volna képes.

Vannak olyan nyáréjek, amikor a kamaszok farkasfalkája (még) egységesnek hat, mikor egymástól elválaszthatatlannak hisszük magunkat, mikor testvériségről papolunk, s tiltakozunk az ellen, amit pedig már régen sejtünk: hogy hónapokon belül szét-esik majd a csapat, s hogy a farkaskölykök (a tabáni arslánok?) megfutamodnak, elkószálnak majd; hogy lányokat viszünk mozi-ba, színházba, vakációra, s szerelembe esünk; és már nem iszunk annyit, sőt, egy idő után a gyomruk se bírja majd, meg a másnapok is elriasztják a hajdani hősöket, mert fejfájósabbak lesznek azok a fránya nappalok, mert már nem lesz elég az egy Kalmopyrin, mert már a hányinger se múlik, viszont mint pin-

ceszintről a tetőtérre a lift, úgy jöhet föl az epesav – és közben persze egyre több (lesz) a munka, ezért ugyebár ésszerű kell maradni; s lassan diplomássá, házastársná, szülővé, választott szakmánkban – remélhetően – profivá válunk, s azt hazudjuk magunknak, hogy lettünk valakik.

Lassan cikivé válik a Mötley Crue-lét-forma. Lassan ráunsz a Ramones-re. Lassan kinövöd a Metallica-pólót is. (Ride the Lightning – ugyan már!) Azután ráébredsz, vannak, akik nálad is jobban biliárdoznak. Azután azt is elfogadod, hogy hiába vagy nagymenő a flipperben, születnek nálad is kiválóbb pinball-géniusok, s a szabad játékot sem tekintheted mindörökre természetes kiváltságodnak. Lassacskán a diákszallások puritán belvilágát is hanyagolni szeretnéd. Idővel megtetszik a három- meg négy- meg ötszillagos komfort.

Lassan te is odalépsz az emberiség nagy recepcióához. Engedményeket kérsz tőle, meg egy nagyobb szobát, és fizetsz is érte, megfizetsz mindenkit, mindegy kit, mindenhol mindent. Lassan, de biztosan arra az útra tévedsz, amelyet megvetettél. A világmegváltó beszélgetésekből is szépen, okosan ki-rükvercelsz.

Csupán álmatlan éjjeleken ébredsz majd rá, hogy a horda foghíjas, hogy a régiek sehol; ha mégis találkozol velük, már nem úgy beszéltek egymással; a tiszteletkőrök szaporodnak, a közvetlen szavak elapadnak. S közben a régiek helyébe újkori régiek lépnek – és velük is jólesik a ser, csak éppen módjával, visszafogottan, az órára lesve.

Egy idő után pedig (már) összekeversz mindent. A farkast a rókával. A nyestet a nyúlal. Az ebet a karóhoz kötöd, vagy a karót az ebhez – végül is mindegy, nem?

Megszelídülsz, megroppansz...

De a Tabán, akárhányszor látod, újra és újra megkocogtatja majd a válladat, és a füledbe súgja: Pajtás, itt vagyok!

És ez jó! (lesz...)

De most még itt ülsz a széken, az Alagút székén, a kopott asztalon a boldogság üres bablevese. Röhögsz éretlenül, majd nyerítesz, mint a söröslő (már ha az egyáltalán nyerít), és az asztalra csapkodsz, csapkodod a másik vállát, és szívből zenged, harsogod, hogy: „Hajrá, Újpest!”

Röhögsz a nagyvilágon, és röhögsz azokon is, akik téged nevetnek ki. Amikor pedig bús vagy, nagyon bús tudsz lenni. Amikor pedig boldog, nagyon boldog. Nem tudod még, hol kell keresni a fékeket. Nem tudod, mikor nyugszik le a Nap. Mindent egyvégében élsz át, minden sodor, minden víz, és folyton szerelmes vagy: nőbe, nőbbe, hófehér vállakba, dekoltázsokba, illatokba..., művészfilmekbe.

És a „szabadidődben” – buszon ülve, ágyon, fotelben, sámlin és a strandon he-

nyélve – olvasol, egyre csak olvasol. Azonban (még) másként jutnak el a szavak hozzád, mást látsz egy-egy sor mögé, (még) másként hat rád az Utas és holdvilág, mint húsz évvel később, amikor újraolvasod, de az Iskola a határon már szépen betalál; egyszeriben büszke leszel arra, hogy a „szomszédod” (volt) az az Ottlik Géza, aki egyszer a jelenlétedben faarccal végigvágatott a Horváth-kerten, s apád súgta, hogy ő az az író, te meg nyugtáztad, s talán nem is sejtetted, hogy bizony ez kivételes perc...

Most (még) tehát itt ülsz ezen a széken. Az Alagút székén. Falbontó időkben. A kopott asztalon előtted a boldogság üres bablevese, és mikor a csapos feltekéri a Don't Cry-t, te farkasvonyításba kezdesz, néhány pillanatra beszállsz a Guns N' Rosesba.

De hamar elcsöndesedsz. Hiszen az óvatosan megdöntött tányérodból kimered az utolsó babszemeket összetartó sűrű hordalékot is.

Záróra.

VÁLTSON DIGITÁLISRA!

Olvassa a Nyugat Plusz magazin digitális változatát!

your digital media
Dimag
dimag.hu

interaktív
tartalmak

folyamatosan
bővülő kínálat

IPad, PC, OSX
Android, Win8

FIVE INTERNATIONAL KFT. // UGYFELSZOLGALAT@DIMAG.HU

KISTELEKI DÓRA:
DÖBRENTEI TÉR (A Tabáni Krisztussal)

Szabó Zoltán Attila:
A **Tabán a világ közepe** című új könyvében
Kisteleki Dóra illusztrációi szerepelnek.

„Budán lakni világnézet”

Márai Sándor

